

Kockázatelemzés az MSZ EN 62305-2 alapján

1

MSZ EN 62305-2 szabvány – hivatkozott más szabványok

- IEC 60079-10:2002, *Villamos gyártmányok robbanóképes gázközegekben. 10. rész: A robbanásveszélyes térségek besorolása*
- IEC 61241-10:2004, *Gyúlékony por jelenlétében alkalmazható villamos gyártmányok. 10. rész: Az olyan térségek besorolása, ahol gyúlékony porok vannak vagy lehetnek*

DRK – MMK Elektrotechnikai Tagozat

2

A kockázatelemzés KÖTELEZŐ? — IGEN vagy NEM?

MSZ EN 62305-3: 2011

Az MSZ EN 62305 szabványsorozat 3. részének alábbi fejezetében világosan szerepel, hogy

4. Villámvédelmi rendszer (LPS)
- 4.1 A villámvédelmi rendszer fokozata:

„A villámvédelmi rendszer szükséges fokozatát kockázatelemzés alapján kell kiválasztani (lásd az IEC 62305-2-t).”

The class of required LPS shall be selected on the basis of a risk assessment (see IEC 62305-2).

3

Villámvédelmi kockázatelemzésnél elfogadható kockázati szintek

OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet

„139. § (2) Az építmények villámcsapások hatásaival szembeni védelmét **a rendeltetés figyelembevételével** az emberi élet elvesztésének, a közszolgáltatás kiesésének és a **kulturális örökség elvesztésének kockázata** szempontjából kell biztosítani.”

	Kockázat típus	Elfogadható kockázati szint (R _c)
	R1 – emberi élet elvesztésének kockázata	10 ⁻⁵
	R2 – közszolgáltatás kiesésének kockázata	szabvány: 10 ⁻³ OTSZ (2020.01.22-től): 10 ⁻³
	R3 – kulturális örökség elvesztésének kockázata	10 ⁻⁴

Táblázat: Kockázat típusok és a hozzájuk tartozó elfogadható kockázati szint az 54/2014. BM rendelet alapján

4

OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet módosítás Hatályba lépés: 2020.01.22.

141. § A villámcsapások hatásával szembeni védelem megfelelő,

- a) ha a villámvédelmi kockázatkezeléssel meghatározott, egy évre vetített kockázat az emberi élet elvesztésére vonatkozóan kisebb, mint 10^{-5} , a **közszolgáltatás kiesésére kisebb, mint 10^{-3}** és a kulturális örökség elvesztésére vonatkozóan kisebb, mint 10^{-4} ,
- b) ha a 12. mellékletben foglalt táblázatban foglalt építmények villámvédelme megfelel az ott leírtaknak, és
- c) ha az ideiglenes építmény villámvédelmi intézkedései a 143. §-ban foglaltaknak megfelelnek.

Villámvédelmi kockázatelemzésnél elfogadható kockázati szintek

Csak azon kockázato(ka)t kell figyelembe venni a villámvédelmi kockázatelemzésnél, amely(ek) vonatkozik/vonatkoznak az adott építmény használati jellege (rendeltetése).

Így például

- kórház R1 + (R4);
- templom R1 + R3;
- gáz kompresszorállomás R1 + R2 + (R4).

**Kötelező villámvédelmet létesíteni –
OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet 12. melléklet –
Hatályba lépés: 2020.01.22.**

142. § (1) Villámvédelmet kell kialakítani

a) a 12. mellékletben foglalt 1. táblázatban nevesített rendeltetésű állandó építményeken, a táblázatban előírt minimálisan betartandó védelmi szintek létrehozásával

A		B	C
Az építmény rendeltetése		Védelmi szint	
		Villámvédelmi fokozat (LPS)	Elektromágneses villámimpulzus elleni védelem fokozata (LPL-SPD)
1			
2			
3	Oktatási rendeltetésű épületek	III	III-IV
4	Menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére szolgáló épületek, egészségügyi rendeltetésű épületek, kényszertartózkodásra szolgáló épületek	III	III-IV
5	Tömegtartózkodásra szolgáló épületek, építmények (nem tartozik ide az ideiglenes sátrak és ponyva szerkezetű építmények)	IV	III-IV
6	Szállodák, kollégiumi épületek (50 fő befogadóképesség felett)	III	III-IV
7	Robbanásveszélyes épület vagy szabadter	II	II
8	Korlátozott mértékben robbanásveszélyes épület	Robbanásveszélyes térrész: II Nem robbanásveszélyes térrész: IV	III-IV

142. § (2) Ha a 12. mellékletben foglalt 1. táblázat szerinti védelmi szinthez képest a vonatkozó műszaki követelmény szigorúbb védelmi szintet állapít meg, akkor a szigorúbb követelményt kell alkalmazni.

Villámvédelem

8

8

**Kötelező villámvédelmet létesíteni –
OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet 12. melléklet –
Minimum követelmények**

Abban az esetben alkalmazandó, ha a vonatkozó műszaki követelmény, azaz az MSZ EN 62305-2:2012 nem határoz meg szigorúbb követelményt.

OTSZ minimum követelménye*	Villámvédelmi kockázatelemzés eredménye	Értékelés (alkalmazandó)
LPS II / SPM II	LPS II és SPM II	LPS II / SPM (LPL) II
	LPS III és SPM III/IV	LPS II / SPM (LPL) II
	LPS I és SPM I	LPS I és SPM (LPL) I

*54/2014 BM rendelet (XII. 5.)

Villámvédelmi kockázatelemzés eredménye és OTSZ minimum követelményének összevetése

Villámvédelem

9

9

Definíciók

a, Oktatási rendeltetésű épületek: Oktatási, nevelési, gyermekfoglalkoztató, játszóház rendeltetés, például: bölcsőde, óvoda, családi napközi otthon, iskola, főiskola, egyetem, felnőtt képzés

b, Menekülésben korlátozott személy: olyan személy, aki életkora – 0–10 éves vagy 65 év feletti –, értelmi vagy fizikai-egészségi állapota alapján, esetleg külső korlátozás miatt önálló menekülésre nem képes

Egészségügyi rendeltetés: háziorvosi rendelő, szakorvosi rendelő, fekvőbeteg-ellátás, kórház, klinika, szanatórium, fekvőbeteg-ellátáshoz kapcsolódó műtó

Kényszertartózkodásra szolgáló épületek, építmények: börtön, fegyház, pszichiátria

c, Tömegetartózkodásra szolgáló épületek, építmények: tömegetartózkodásra szolgáló épület: épületnek minősülő, tömegetartózkodásra szolgáló építmény.

A tömegetartózkodásra szolgáló építmény definíciója nem az OTSZ-ben, hanem a 253/1997 (XII.20.) Kormányrendeletben, azaz az országos településrendezési és építési követelményekben található meg:

Tömegetartózkodásra szolgáló építmény: amelyben tömegetartózkodásra szolgáló helyiség van, illetőleg amelyen (pl. hid, kilátó) bármikor egyidejűleg 300 főnél több személy tartózkodása várható.

Tömegetartózkodásra szolgáló helyiség: egyidejűleg 300 személynél nagyobb befogadóképességű helyiség.

Kötelező villámvédelmet létesíteni – OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) rendelet 12. melléklet – Hatályba lépés: 2020.01.22.

142. § (1) Villámvédelmet kell kialakítani

a) a 12. mellékletben foglalt 1. táblázatban nevesített rendeltetésű állandó építményeken, a táblázatban előírt minimálisan betartandó védelmi szintek létrehozásával

	A	B	C
1	Az építmény rendeltetése	Védelmi szint	
2		Villámvédelmi fokozat (LPS)	Elektromágneses villámimpulzus elleni védelem fokozata (LPL-SPD)
3	Oktatási rendeltetésű épületek	III	III-IV
4	Menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére szolgáló épületek, egészségügyi rendeltetésű épületek, kényszertartózkodásra szolgáló épületek	III	III-IV
5	Tömegetartózkodásra szolgáló épületek, építmények (nem tartozik ide az ideiglenes sátrak és ponyva szerkezetű építmények)	IV	III-IV
6	Szállodák, kollégiumi épületek (50 fő befogadóképesség felett)	III	III-IV
7	Robbanásveszélyes épület vagy szabadter	II	II
8	Korlátozott mértékben robbanásveszélyes épület	Robbanásveszélyes térrész: II Nem robbanásveszélyes térrész: IV	III-IV

142. § (2) Ha a 12. mellékletben foglalt 1. táblázat szerinti védelmi szinthez képest a vonatkozó műszaki követelmény szigorúbb védelmi szintet állapít meg, akkor a szigorúbb követelményt kell alkalmazni.

Koordinált túlfeszültség-védelem

TvMi 7.4:2020.01.22

9.7. Koordinált túlfeszültség-védelem

9.7.1. Az OTSZ 12. melléklet szerinti koordinált túlfeszültség-védelemmel védendő villamos berendezések:

a) az építmény villamos elosztórendszere, melynél a villamos elosztóberendezések betáplálási pontjain 1-es vagy 2-es típusú túlfeszültség korlátozó eszközök alkalmazása szükséges (pl. a főelosztó betáplálásba 1. vagy 1+2. típus, alelosztókban 2-es típus) és esetenként az épületen kívüli területet is ellátó elosztóberendezésben vagy leágazásokban 1+2. típus.

b) a tűzvédelmi funkciójú jelző-, és vezérlőberendezések villamos betáplálása, melyeknél a 3-as típusú túlfeszültség korlátozó eszközök alkalmazása is szükséges. Ilyen pl. a tűzjelző vagy oltó központok betáplálása.

Megjegyzés:

Az egyes áramkörökön az MSZ HD 60364-5-534:2016 „10 m-es szabály”-ának (ld. 534.4.9. pont első bekezdés) figyelembevételével javasolt a túlfeszültségvédelmi készülékek beépítési helyét meghatározni.

OTSZ 54/2014. BM (XII. 5.) Létesítés – nem kötelező villámvédelmet telepíteni

144. § Nem kötelező villámvédelmet létesíteni

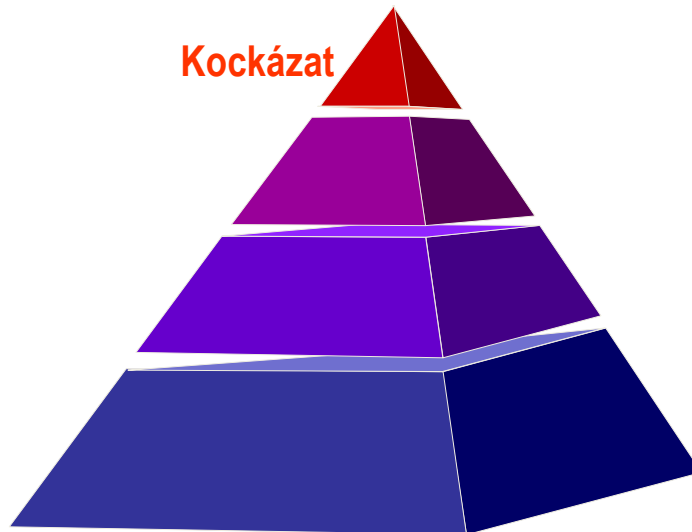
- a) az épület terepszintű csatlakozásának legalsó és a tetőfedés legmagasabb pontja között legfeljebb 10 m magasságú
  - aa) egy lakóegységet vagy csak egymás mellett elhelyezett lakóegységeket tartalmazó lakóépületen,
  - ab) legfeljebb 200 m² alapterületű - a 12. mellékletben foglalt 1. táblázatban nem szereplő - közösségi épületen,
  - ac) legfeljebb 400 m² alapterületű, egymás felett elhelyezett lakóegységeket tartalmazó lakóépületben, ha a tető anyaga A1-A2 tűzvédelmi osztályba tartozik,
- b) olyan műtárgyakon, amelyek esetében az emberélet elvesztésének villámvédelmi kockázata az építmény kialakításából, rendeltetéséből következően hasonló ahhoz, mint amekkora kockázatnak a személyek a természetes környezetben is ki vannak téve,
- c) a nyomvonalas műszaki létesítményeken, kivéve
  - ca) a felszín feletti nagynyomású, illetve fokozottan tűz- vagy robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagot szállító, elosztó csővezetékek,
  - cb) az olyan kötélpályás felvonók vagy egyéb nyomvonalas műszaki létesítmények, amelyek villámvédelmét önálló, kifejezetten az adott típusú nyomvonalas műszaki létesítményre vonatkozó szakmai műszaki előírás szabályozza.

Éghetőség (építőanyagok tűzvédelmi osztályba sorolása)

- A szabvány használja a „nem éghető” kifejezést.
- Az OTSZ éghetőséget kifejező kategóriái (MSZ EN 13501-1 szerint) A1, A2, B, C, D, E, F
  - F kategória nem beépíthető
- Kategóriák:
  - **Nem éghető A1-A2**
  - Nehezen éghető B-C
  - Közepesen éghető D
  - Könnyen éghető E
- ~~Nem éghető kategóriák 2/2002 (I.23) BM rendelet és Villámvédelem 2009 könyv alapján~~
  - ~~Nem éghető: A1, A2, B~~
  - ~~Éghető: C, D, E~~

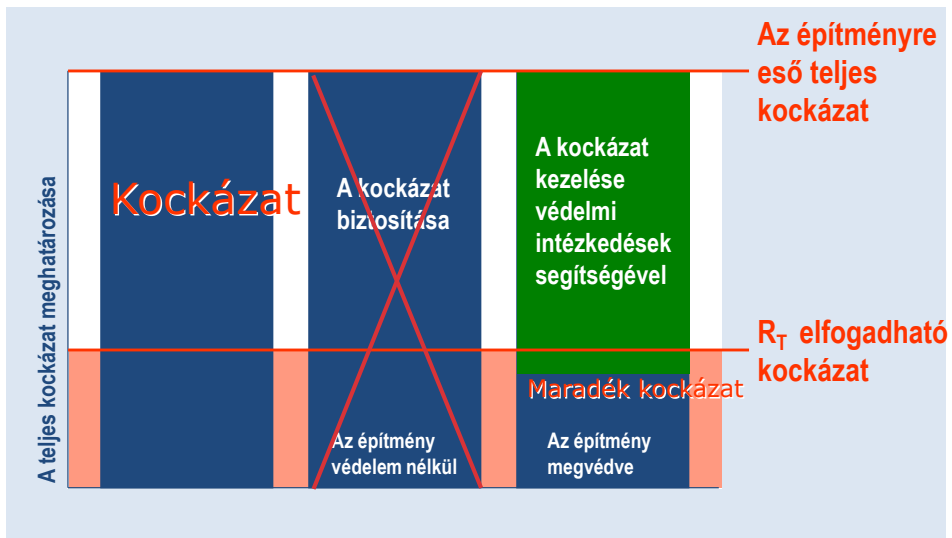
15

A kockázat összetevői

16

R_T elfogadható kockázat

17

Az építményre jellemző kockázat meghatározása

18

A károsodás forrása

MSZ EN 62305-2: 2012

A villámáram maga a legfőbb kárforrás.

A villám becsapási pontjától függően a következő kárforrásokat különböztetjük meg:

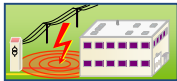
S1: építményt érő villámcsapás;

S2: építmény környezetét érő villámcsapás;

S3: csatlakozóvezetékét érő villámcsapás;

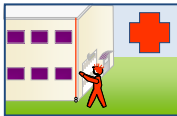
S4: csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás.

19

A károsodás típusai

MSZ EN 62305-2: 2012

Károsodások, amelyek villámcsapás következtében előfordulhatnak:

D1: élőlények sérülése
érintési- és lépésfeszültség következtében

D2: fizikai károsodás
(tűz, robbanás, mechanikai roncsolódás, vegyi anyagok felszabadulása) a villámáram hatásainak következtében a szikraképződést is beleértve

D3: villamos és elektronikus rendszerek meghibásodása villám elektromágneses impulzusa (LEMP) következtében

20

A veszteség típusai

MSZ EN 62305-2: 2012

Minden károsodás típus önmagában vagy más típusokkal kombinálva, különböző veszteség típusokat okozhat egy védendő objektumon. A lehetségesen fellépő veszteség típusok az objektum jellemzőitől is függnnek.

A szabványban a következő veszteség típusokat vesszük figyelembe:

L1: emberi élet elvesztése;

L2: közszolgáltatás kiesése;

L3: kulturális örökség elvesztése;

L4: gazdasági érték elvesztése (építmény és a benne lévő javak, csatlakozóvezeték és tevékenység megszűnése).

Az L1, L2 és L3 veszteség típusok társadalmi értékek elvesztéseként, az L4-es típus pedig tisztán gazdasági veszteségként fogható fel.

21

Kockázati összetevők

22

Fentiekből következnek:

MSZ EN 62305-2: 2012

A már említett tényezők összehatásának következtében a következő kockázatok adódnak, melyeket az építmény esetében meg kell becsülni:

R₁: emberi élet elvesztésének kockázata;

R_T (1/év)

10⁻⁵

R₂: közszolgáltatás kiesésének kockázata;

OTSZ:10⁻³

IEC:10⁻³

R₃: kulturális örökség elvesztésének kockázata;

10⁻⁴

(1. Ed.:10⁻³)

R₄: gazdasági érték elvesztésének kockázata.

23

Közszolgáltatás kiesése

TvMI 7.4:2020.01.22

9.2.3. A „közszolgáltatás kiesése” (L2) veszteségtípus az alábbi építmények, illetve építményrészek esetében vizsgálható:

- a) **Közműnek minősülő víz- és szennyvízhálózatok** esetében a **szolgáltatás** folyamatos üzemkészségét biztosító számítástechnikai- és diszpécser-központok, gépházak, (pl. **vízellátó- és vízkivételi mű, víztermelő telep, víz- és szennyvízkezelő létesítmény, nyomásfokozó állomás, víztorony**), a közműként működő elosztóhálózat részét képező olyan felszíni létesítmények, melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a víz-közmű hálózatra jellemző paraméterekkel;
- b) **Közműnek minősülő gázhálózatok** esetében a **szolgáltatás** folyamatos üzemkészségét biztosító számítástechnikai- és diszpécser-központok, gépházak, a közműként működő elosztóhálózat részét képező olyan felszíni létesítmények (pl. **gáznyomás-szabályozó, szénhidrogén termelő-, feldolgozó-, továbbító állomás**), melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a gáz közmű hálózatra jellemző paraméterekkel;

25

Közzolgáltatás kiesése TvMI 7.4:2020.01.22

9.2.3. A „közzolgáltatás kiesése” (L2) veszteségtípus az alábbi építmények, illetve építményrészek esetében vizsgálható:

c) **Közműnek minősülő – azaz nemzeti létfontosságú rendszerelemnek kijelölt – telekommunikációs hálózatok** esetében a **szolgáltatás** folyamatos üzemképességét biztosító számítástechnikai- és diszpécser-központok, a közműként működő elosztóhálózat részét képező felszíni létesítmények, (pl. **mobilszolgáltató és egységes digitális rádiótávközlő rendszer (EDR) adó-, átjátszó- és bázisállomás**), melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a TV (**telekommunikáció**) közmű hálózatra jellemző paraméterekkel.

Megjegyzés 1:

Építményben telepített tűzoltósági rádióerősítő (EDR) rendszer telepítése esetén a befogadó épület nem minősül közzolgáltatói épületnek (feltéve, ha az építmény eredetileg nem tartozik a c.) bekezdés hatálya alá), így közzolgáltatás kiesésének veszteségével (L2) nem szükséges számolni. A berendezéssel kapcsolatban legalább a következő villámvédelmi intézkedések javasoltak: a berendezés betáplálása, jelvezeteki kapcsolata koordinált túlfeszültségvédelemmel van ellátva; a berendezéshez jó minőségű (közvetlen a fő földelő sínről indított) földelési pont van biztosítva. Amennyiben a berendezés kültéri antennával is rendelkezik, úgy az antennát LPZ0B térrészben szükséges elhelyezni.

2021. február 3.

A tűzvédelem villamos kérdései

26

26

Közzolgáltatás kiesése TvMI 7.4:2020.01.22

9.2.3. A „közzolgáltatás kiesése” (L2) veszteségtípus az alábbi építmények, illetve építményrészek esetében vizsgálható:

d) **Közműnek minősülő villamos szolgáltatás esetében** az erőművek és az elosztóhálózat folyamatos üzemképességét biztosító számítástechnikai- és diszpécserközpontok, a közműként működő **szolgáltatás** részét képező felszíni létesítmények (pl. **erőművek energiatermeléshez közvetlenül kapcsolódó építményei, állomások, 1,6 MVA-nél nagyobb transzformátor állomások**), melyek nem egy-egy építmény vagy felhasználó ellátását biztosítják, kockázatkezelés szempontjából a villamos közmű hálózatra jellemző paraméterekkel

Megjegyzés 2:

Nem minősülnek közműnek azok a villamos energiát termelő erőművek és egyéb, villamos energiát (is) termelő építmény- és berendezés-csoportok, amelyek teljesítménye nem éri el a 0,5 MVA-t, feltéve, hogy ezek nem a közmű-szolgáltatás biztonságának biztosítására létesülnek.

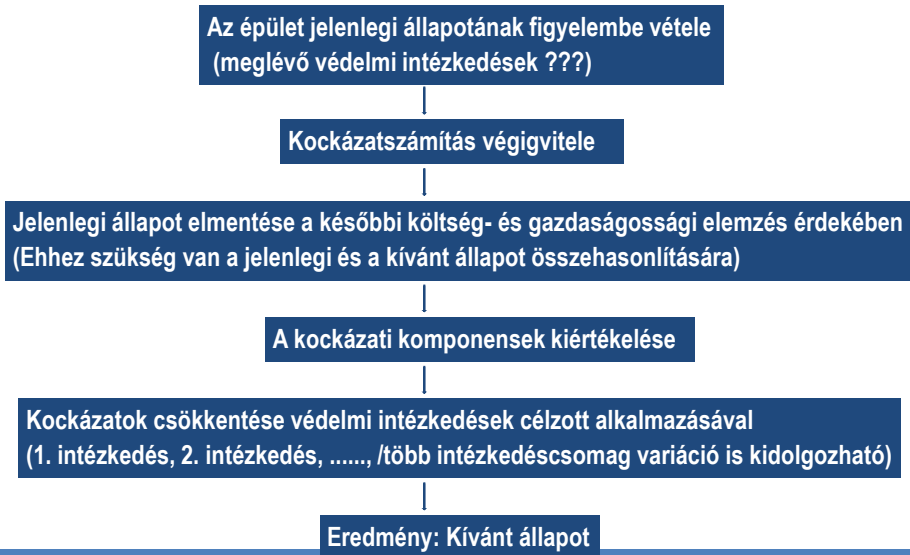
2021. február 3.

A tűzvédelem villamos kérdései

27

27

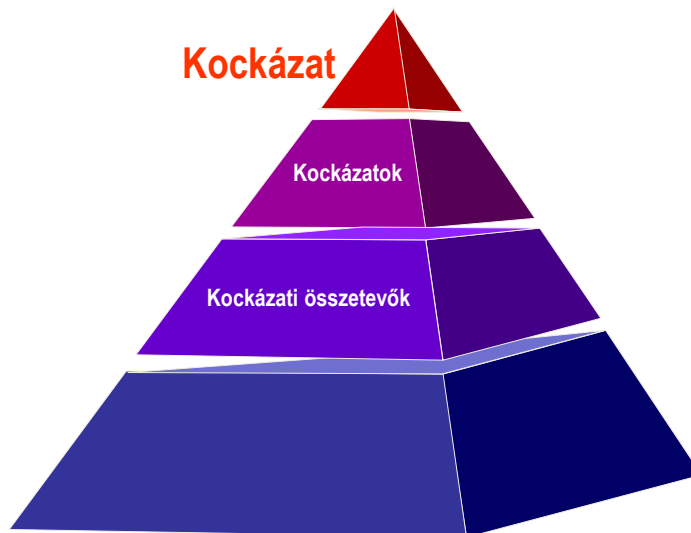
Kockázatelemzés menete

27.05.08 / 5760

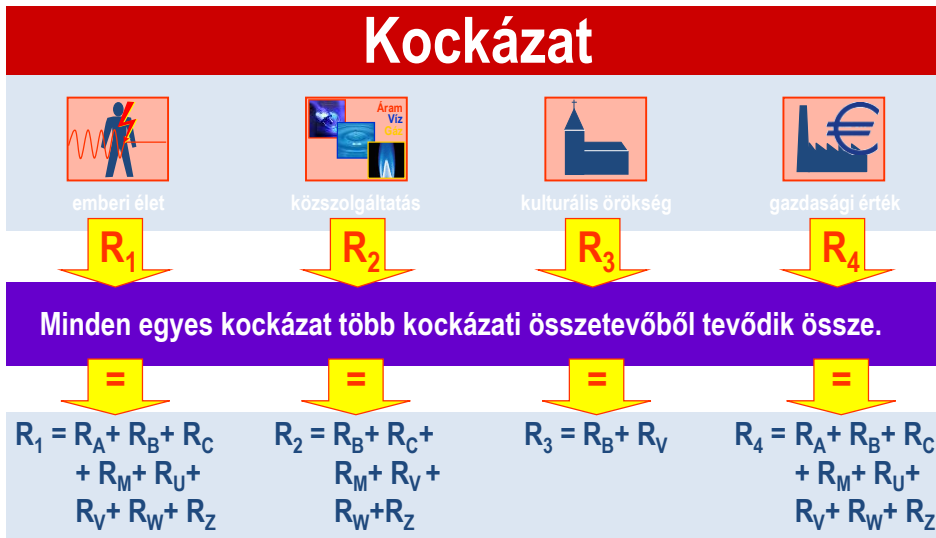
28

Kockázati összetevők

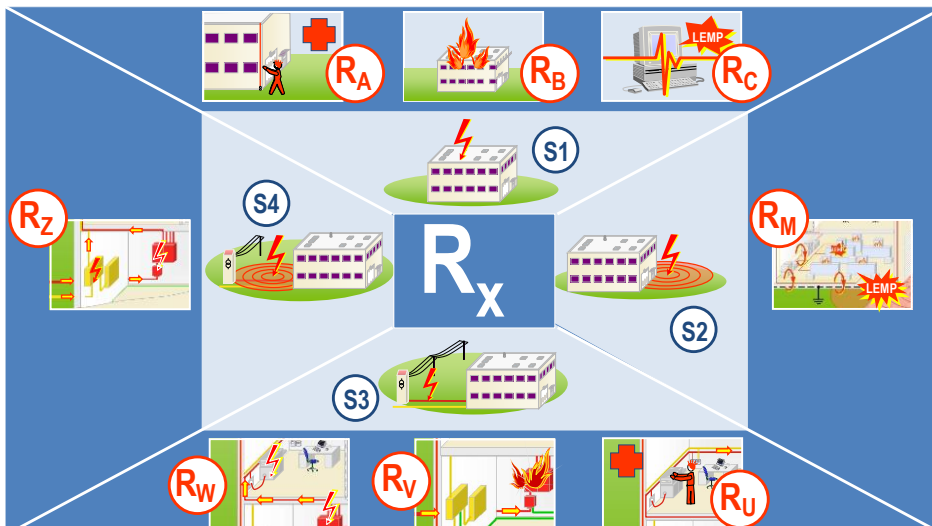
29

Kockázat

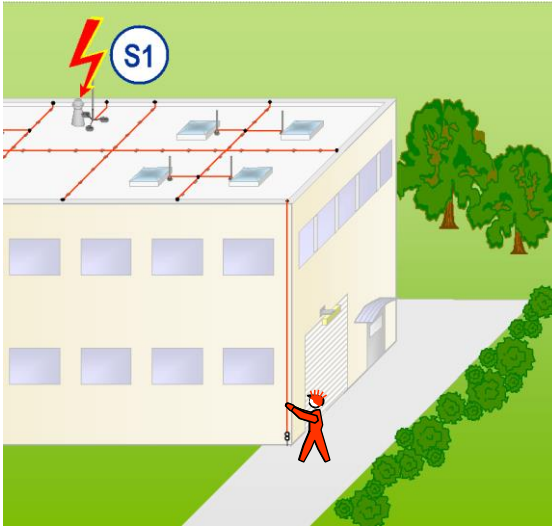
30

Az R_x kockázati tényező áttekintése

31

R_A kockázati tényező – élőlények S1 kárforrás

$R_A =$ élőlények

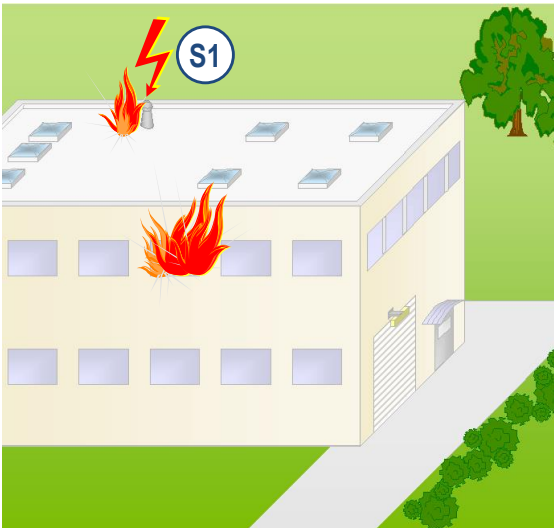
Élőlények sérülése érintési- és lépésheszültség következtében az építményen kívül és belül 3 m-ig terjedő sávban.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L4: gazdasági veszteségek

32

R_B kockázati tényező – tűz S1 kárforrás

$R_B =$ tűz

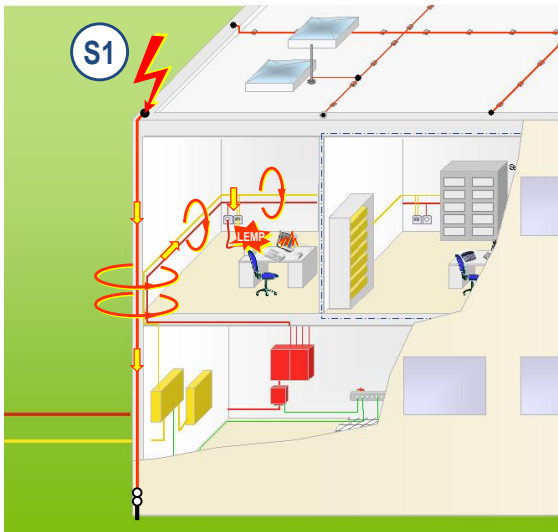
Fizikai sérülés veszélyes szikraképződés következtében egy építményen belül, mely tüzet és robbanást okoz.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L2: szolgáltatás
- L3: kulturális örökség
- L4: gazdasági veszteségek

33

R_C kockázati tényező – túlfeszültség (LEMP) S1 kárforrás

R_C = túlfeszültség
(LEMP)

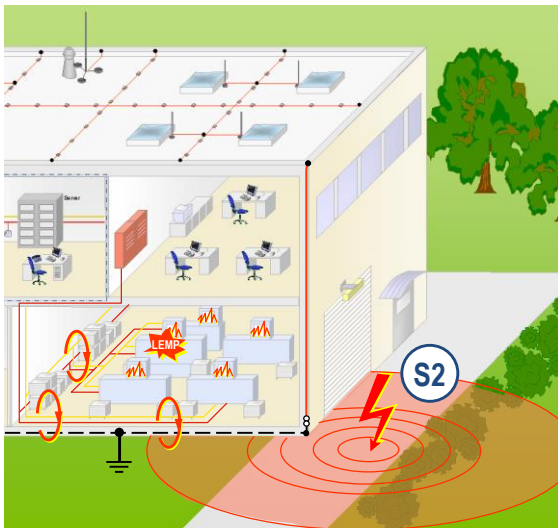
Belső rendszerek meghibásodása
LEMP által. A villámáram
elektromágneses hatásai.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések,
kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági
veszteségek

34

R_M kockázati tényező – túlfeszültség (LEMP) S2 kárforrás

R_M = túlfeszültség
(LEMP)

Belső rendszerek meghibásodása
LEMP által. A villámáram
elektromágneses hatásai.

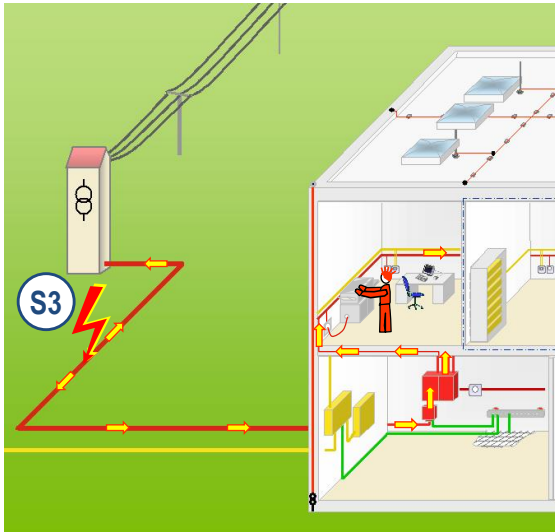
Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések,
kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági
veszteségek

35

R_U kockázati tényező – élőlények S3 kárforrás

$R_U = \text{élőlények}$

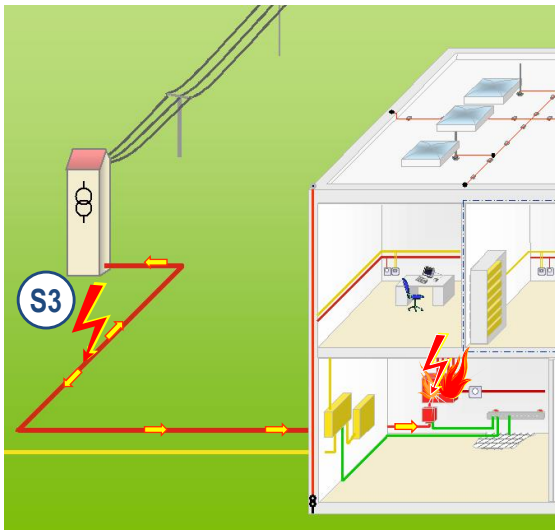
Élőlények sérülése az építményen belül érintési feszültség által a bevezetett villámáram következtében.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L4: gazdasági veszteségek

36

R_V kockázati tényező – tűz S3 kárforrás

$R_V = \text{tűz}$

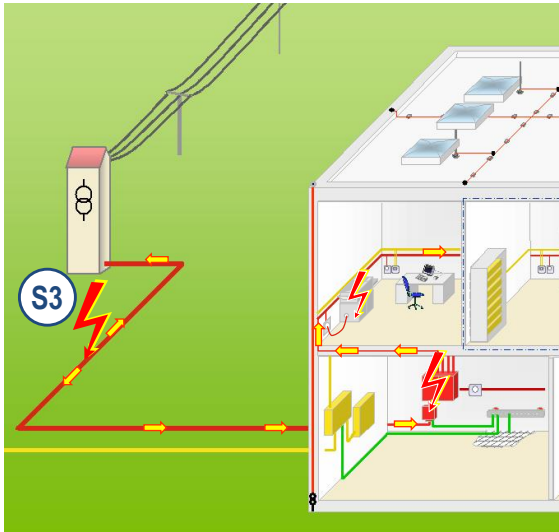
Fizikai sérülések, roncsolódások az ellátó vezetékeken keresztül az építménybe bevezetett villámáram következtében. Veszélyes másodlagos kisműlések.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
- L2: szolgáltatás
- L3: kulturális örökség
- L4: gazdasági veszteségek

37

R_W kockázati tényező – túlfeszültség S3 kárforrás

$R_W = \text{túlfeszültség}$

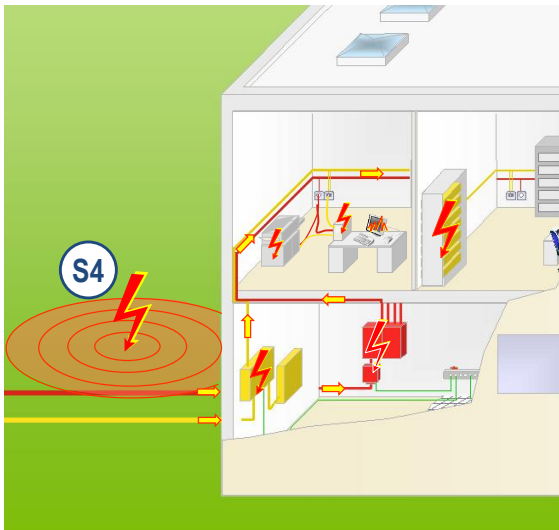
Belső rendszerek meghibásodása, melyet a bevezetett ellátó vezetékek segítségével indukált túlfeszültségek okozhatnak.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések, kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági veszteségek

38

R_Z kockázati tényező – túlfeszültség S4 kárforrás

$R_Z = \text{túlfeszültség}$

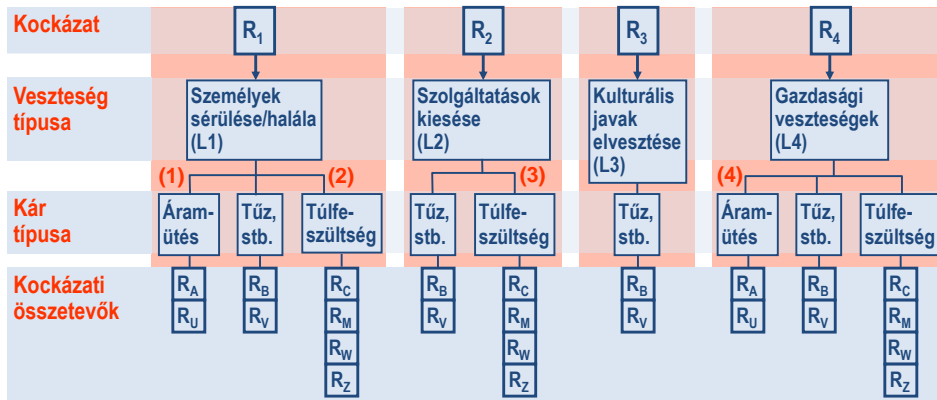
Belső rendszerek meghibásodása, melyet a bevezetett ellátó vezetékek segítségével indukált túlfeszültségek okozhatnak.

Lehetséges veszteségfajták:

- L1: élőlények
(Ex-berendezések, kórházak)
- L2: szolgáltatás
- L4: gazdasági veszteségek

39

Kárfajták és kockázati összetevők

- (1) Ha az érintési- és lépésfeszültségek emberi életet veszélyeztetnek (pl. stadion),
- (2) Ha a túlfeszültségek közvetlenül veszélyeztetnek emberi életet (pl. kórházak),
- (3) Ha a túlfeszültségek közvetlenül szolgáltatásokat veszélyeztetnek (pl. érzékeny elektronikus berendezésekben),
- (4) Ha az érintési- és lépésfeszültségek állatokat veszélyeztetnek (pl. mezőgazdaság).

40

A kockázat összetevői

41

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

Kockázati összetevő

$$R_x = N_x \cdot P_x \cdot L_x$$

N_x

A veszélyes események évenkénti száma

P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

42

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

1. Felhő-föld villámsűrűség

N_x

A veszélyes események évenkénti száma

P_x

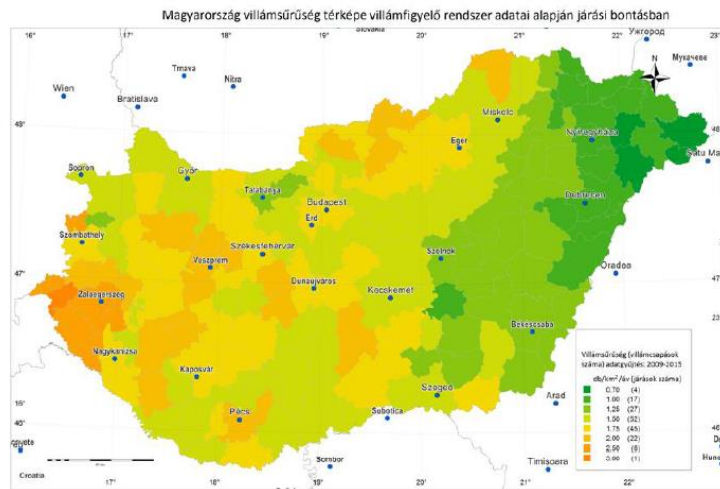
Az építményt érő károsodás valószínűsége

L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

43

TvMI 7.4:2020.01.22

25. ábra
villámsűrűség térkép

Seite 56

56

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

2. Gyűjtőterület

 N_x

A veszélyes események évenkénti száma

 P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_x

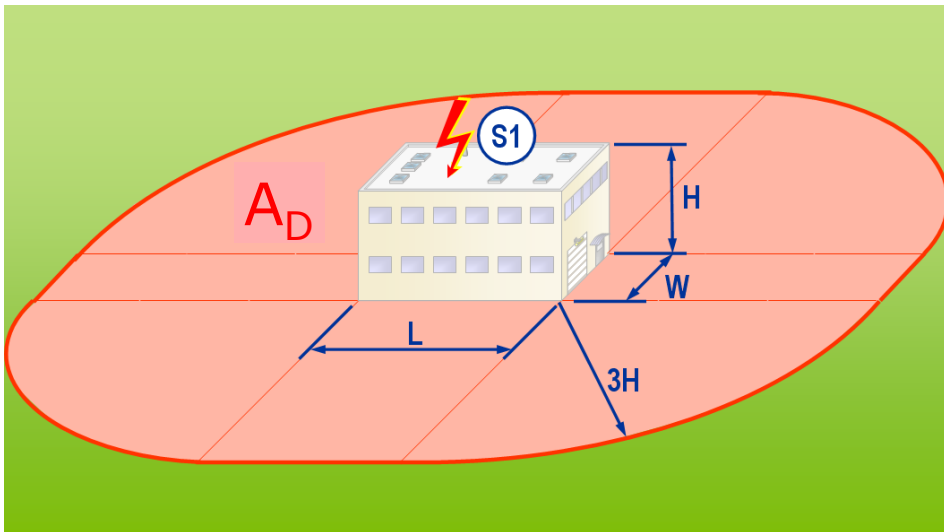
A károsodás következtében létrejött veszteség

Villámvédelem

58

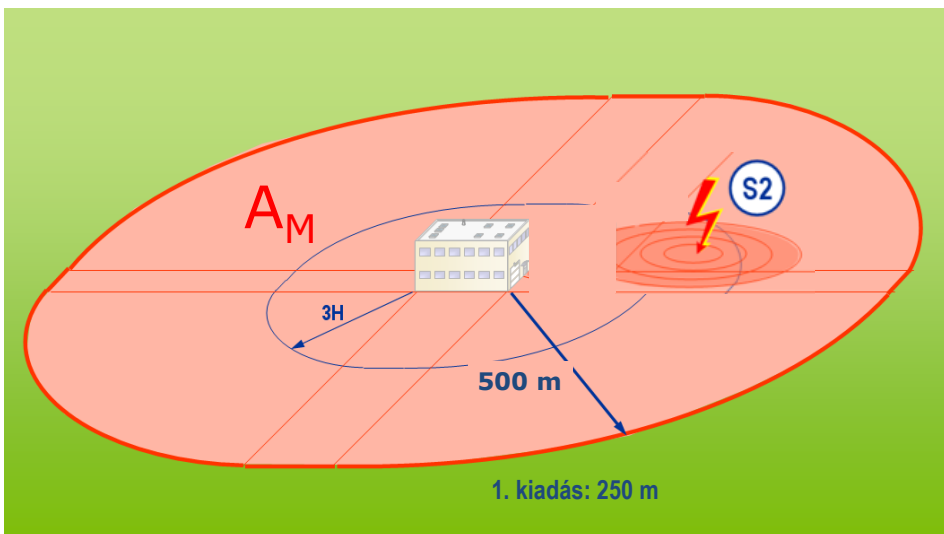
58

A_D gyűjtőterület meghatározása magában álló építmény esetében – építményt érő villámcsapás

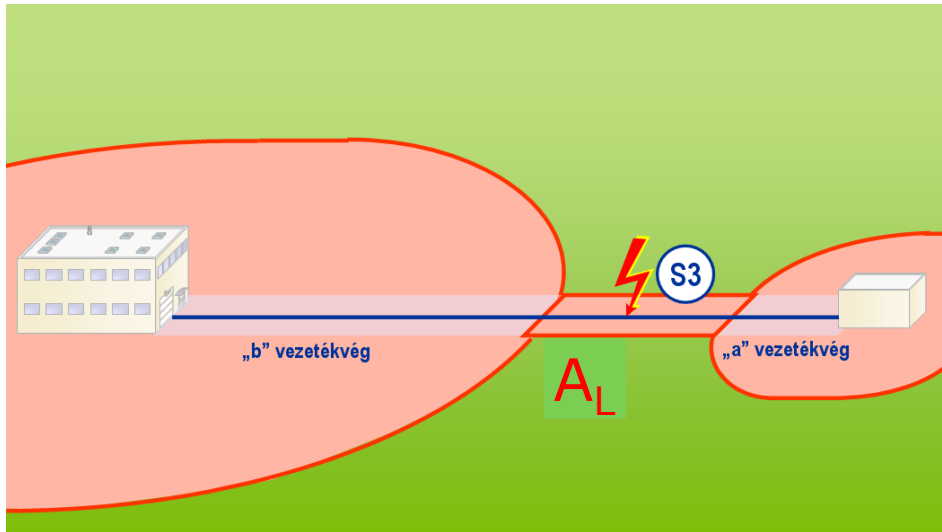
59

A_M gyűjtőterület meghatározása magában álló építmény esetében – építmény környezetét érő villámcsapás

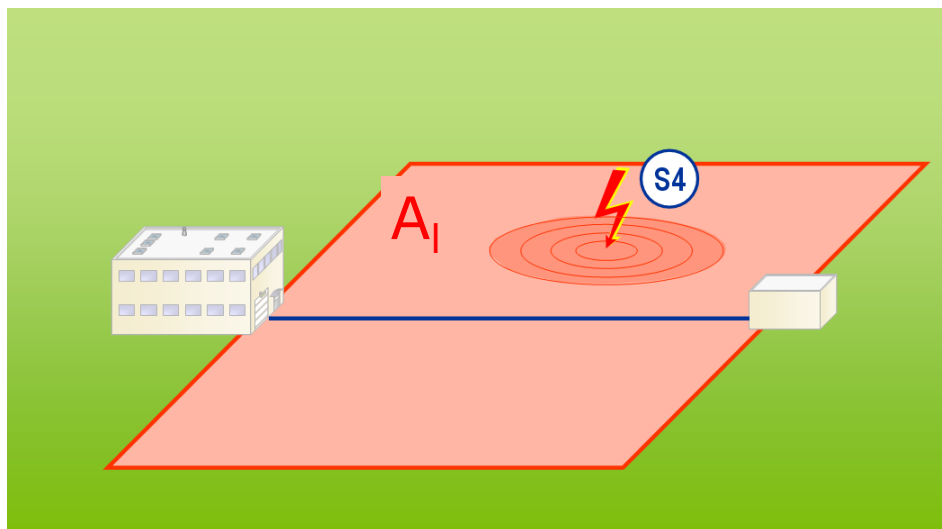
60

A_L gyűjtőterület összeköttetésben lévő szomszédos építmény esetében – csatlakozóvezetékét érő villámcsapás

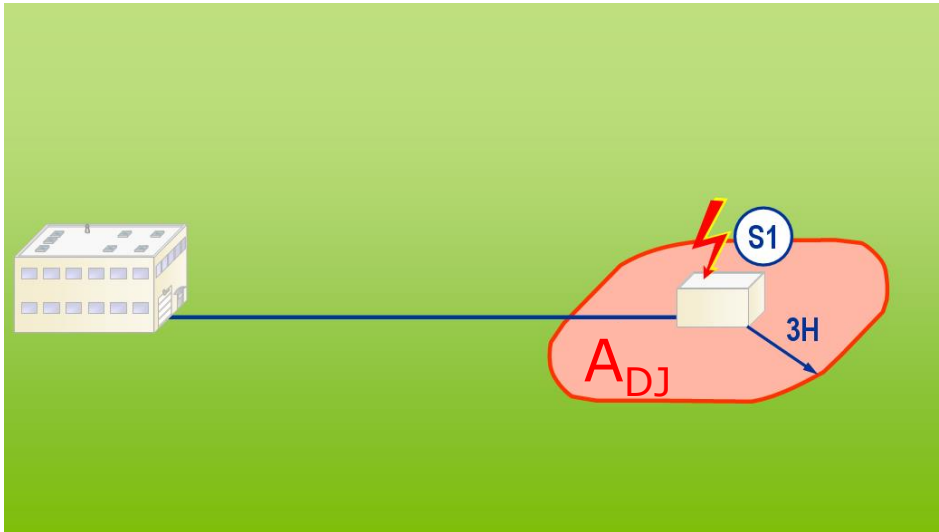
61

A_L gyűjtőterület összeköttetésben lévő szomszédos építmény esetén – csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás

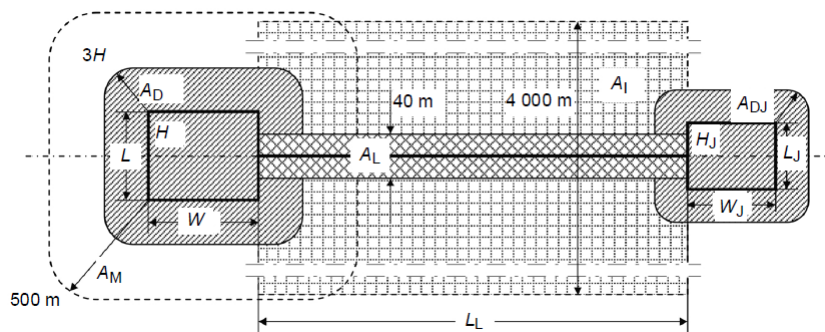
62

A_{DJ} gyűjtőterület összeköttetésben lévő szomszédos építmény esetében – szomszédos építményt érő villámcsapás

63

A_D , A_M , A_L , A_I gyűjtőterületek közvetlen/közvetett villámcsapások esetén

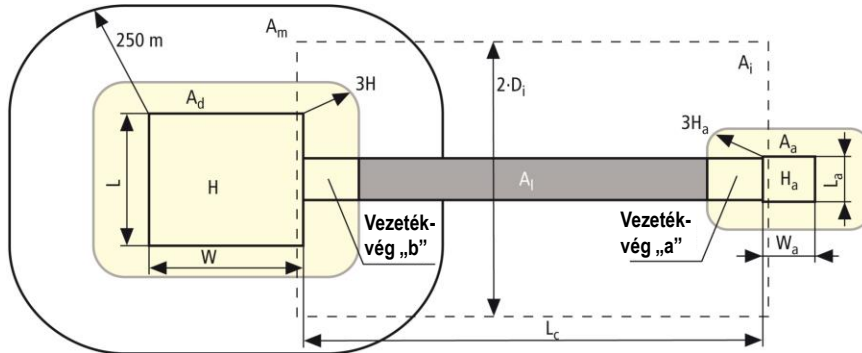
Irodalom: MSZ EN 62305-2: 2012, A5. ábra

- A_D gyűjtőterület magában álló építményt érő villámcsapás esetén
- A_M gyűjtőterület magában álló építmény környezetét érő villámcsapás esetén
- A_L gyűjtőterület csatlakozóvezetékét érő villámcsapás esetén
- A_I gyűjtőterület csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás esetén

64

A_d , A_m , A_l , A_i gyűjtőterületek közvetlen/közvetett villámcsapások esetén (1. kiadás)

Irodalom: MSZ EN 62305-2: 2006, A5. ábra

- A_d gyűjtőterület magában álló építményt érő villámcsapás esetén
- A_m gyűjtőterület magában álló építmény környezetét érő villámcsapás esetén
- A_l gyűjtőterület csatlakozóvezetékét érő villámcsapás esetén
- A_i gyűjtőterület csatlakozóvezeték környezetét érő villámcsapás esetén

65

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

3. Helyszín / Környezet

N_x

A veszélyes események évenkénti száma

P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

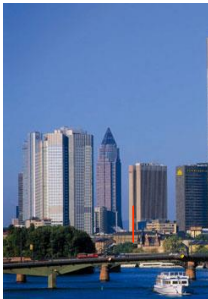
69

69

C_D elhelyezkedési tényező Az építmény környezethez viszonyított elhelyezkedése

Az objektum magasabb objektumokkal vagy fákkal van körülveve.

C_D 0,25

Az objektum legfeljebb azonos magasságú objektumokkal vagy fákkal van körülveve.

0,5

Magában álló objektum: nincs más objektum a közelben.

1

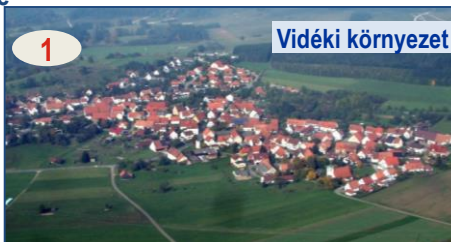
Hegytetőn vagy kiemelkedésen magában álló objektum.

2

70

C_E környezeti tényező A csatlakozóvezeték elhelyezkedése

71

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

4. Az építmény tulajdonságai

 N_X

A veszélyes események évenkénti száma

 P_X

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_X

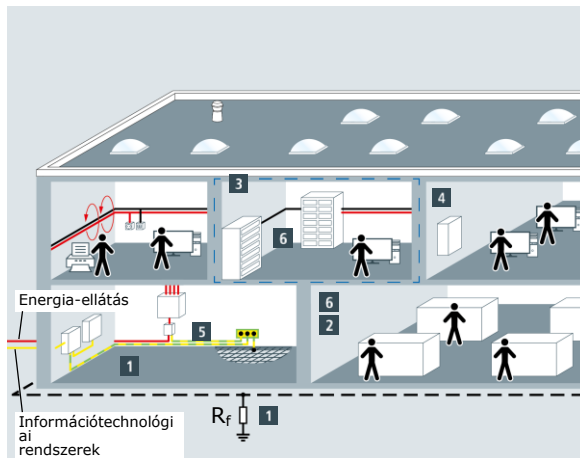
A károsodás következtében létrejött veszteség

72

72

Építmény tulajdonságai

Építmény tulajdonságai:

- 1 Talaj vagy padló fajlagos ellenállása (R_A és R_V kockázati összetevők)
- 2 Tűzbiztos szakaszok (R_B és R_V kockázati összetevők)
- 3 Térbeli árnyékolás (R_C és R_M kockázati összetevők)
- 4 Belső rendszerek kialakítása (R_C és R_M kockázati összetevők)
- 5 Meglévő vagy tervezett védelmi intézkedések (minden kockázati összetevő)
- 6 L_X gazdasági veszteség

2021. február 3.

73

73

B2. Annak a valószínűsége (P_A), hogy az építménybe csapó villám élőlények sérülését okozza (S1)

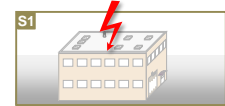
MSZ EN 62305-2:2006

B1. táblázat - P_A valószínűség értéke

RÉGI

P_A

Védelmi intézkedés	P_A
Nincs védelmi intézkedés	1
A hozzáférhető levezetők villamos elszigetelése (pl.: legalább 3 mm vastag térhálós polietilénnel)	10^{-2}
A talaj hatásos potenciálvezérlése	10^{-2}
Figyelmeztető jelölések	10^{-1}

2. megjegyzés
Ha az építmény betonvasalását vagy szerkezetét levezetőrendszerként használják, vagy ha fizikai korlátozások vannak, akkor a P_A valószínűség értékét el lehet hanyagolni

MSZ EN 62305-2:2012

ÚJ

$$P_A = P_{TA} \times P_B$$

1. megjegyzés: Védelmi intézkedések a P_A csökkentésére csak olyan építményekben hatékonyak, amelyek rendszerrel vagy összefüggő betonvasalással, fémszerkezettel rendelkeznek,...

B2. táblázat - P_{TA} valószínűség értéke

Kiegészítő védelmi intézkedés	P_{TA}
Nincs védelmi intézkedés	1
Figyelmeztető jelölések	10^{-1}
A hozzáférhető levezetők villamos elszigetelése (pl.: legalább 3 mm vastag térhálós polietilénnel)	10^{-2}
A talaj hatásos potenciálvezérlése	10^{-2}
Fizikai korlátozások vagy az épületszerkezet alkalmazása levezetőként	0

B2. táblázat - villámvédelmi értéke

Az építmény jellemzői	Villámvédelmi fokozat (LPS)	P_s
Az építménynek nincs villámvédelme	-	1
Az építménynek van villámvédelme	IV	0,2
	III	0,1
	II	0,05
	I	0,02
1. villámvédelmi fokozatú felfogórendszerrel és természetes levezetőként használt összefüggő betonvasalással vagy fémszerkezettel rendelkező építmény.		0,01
Fémtestével vagy a tetőn lévő összes berendezést a közvetlen villámcsapás ellen teljesen megvédő, a lehetséges természetes elemeket is magában foglaló felfogórendszerrel és természetes levezetőként használt összefüggő betonvasalással vagy fémszerkezettel rendelkező építmény.		0,00 1

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

2021. február 3.

74

74

B4. Belső rendszerek meghibásodásának valószínűsége (P_C) az építménybe csapó villám esetén (S1)

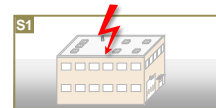
MSZ EN 62305-2:2006

$$P_C = P_{SPD}$$

B3. táblázat - P_{SPD} valószínűség értéke

RÉGI

Villámvédelmi szint	P_{SPD}
Nincs koordinált túlfeszültség-védelem	1
III-IV	0,03
II	0,02
I	0,01
3. MEGJEGYZÉS	0,005 - 0,001

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

$$P_C = P_{SPD} \cdot C_{LD}$$

B3. táblázat - P_{SPD} valószínűség értéke

ÚJ

Villámvédelmi szint	P_{SPD}
Nincs koordinált túlfeszültség-védelem	1
III-IV	0,05
II	0,02
I	0,01
2. MEGJEGYZÉS	0,005 - 0,001

Régi érték = 0,03

2021. február 3.

75

75

Tényezők, melyek a kockázati összetevőkre hatással vannak

5. A lehetséges veszteségek, melyek az építményben előfordulnak

 N_x

A veszélyes események évenkénti száma

 P_x

Az építményt érő károsodás valószínűsége

 L_x

A károsodás következtében létrejött veszteség

76

76

Veszteségek felosztása a károsodás forrásának tekintetében

A károsodás forrása

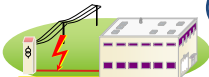
A veszteség típusai

S1

- Élőlények sérülésével kapcsolatos veszteség (L_A)
- Az építményben keletkező fiz. károsodásra vonatkozó veszteség (L_B)
- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_C)

S2

- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_M)

S3

- Élőlények sérülésével kapcsolatos veszteség (L_U)
- A fizikai károsodás miatti veszteség az építményben (L_V)
- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_W)

S4

- A belső rendszerek meghibásodásával kapcsolatos veszteség (L_Z)

77

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2006

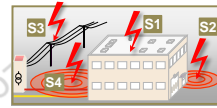
$$L_A = r_a \cdot L_t$$

$$L_U = r_u \cdot L_t$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O$$

RÉGI

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

ÚJ

C1. táblázat - L1 veszteség: értékek megadása zónánként

$$L_A = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_U = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_F \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

78

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2006

C1. táblázat - Az L_t, L_f és L_o jellemző középértékei

$$L_A = r_a \cdot L_t$$

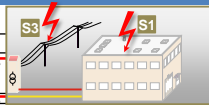
$$L_U = r_u \cdot L_t$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_o$$

RÉGI

Építmény	L _t
Minden építmény - (személyek az épületen belül)	10 ⁻¹
Építmény	L _f
Kórházak, szállodák, nyilvános épületek	10 ⁻¹
Ipari, kereskedelmi építmény, iskola	5 × 10 ⁻²
Építmény	L _o
Kórházak, szállodák, nyilvános épületek	10 ⁻¹
Ipari, kereskedelmi építmény, iskola	5 × 10 ⁻²
Nyilvános szórakozóhely, templomok, múzeum	2 × 10 ⁻²
Egyéb	10 ⁻²

- R_A
- R_B
- R_C
- R_M
- R_U
- R_V
- R_W
- R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

C2. táblázat - L1: Az L_t, L_f és L_o jellemző középértékei

$$L_A = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_U = r_t \cdot L_T \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_F \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_o \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

ÚJ

Károsodás típusa	D1	Tipikus veszteség	Építmény típusa
Sérülések	L _t	10 ⁻²	Minden építmény
		10 ⁻¹	Robbanásveszélyes építmény
		10 ⁻¹	Kórházak, szállodák, nyilvános épületek
		10 ⁻¹	Nyilvános szórakozóhely, templomok, múzeum
		5 × 10 ⁻²	Ipari, kereskedelmi építmény
		10 ⁻²	Egyéb

D2 Fizikai károk

L_f

10 ⁻¹	Robbanásveszélyes építmény
10 ⁻¹	Kórházak, szállodák, nyilvános épületek, iskola
10 ⁻¹	Nyilvános szórakozóhely, templomok, múzeum
5 × 10 ⁻²	Ipari, kereskedelmi építmény
2 × 10 ⁻²	
10 ⁻²	Egyéb

79

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2006

$$L_A = r_a \cdot L_t$$

$$L_U = r_u \cdot L_t$$

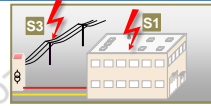
$$L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O$$

RÉGI

C4. táblázat – r_f csökkentő tényező

A tűz kockázata	r_f
Robbanás	1
Nagy	10^{-1}
Közepes	10^{-2}
Kicsi	10^{-3}
Nincs	0

R_A

R_B

R_C

R_M

R_U

R_V

R_W

R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

$$L_A = r_t \cdot L_f \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_U = r_t \cdot L_f \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_f \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

ÚJ

C5. táblázat – r_f csökkentő tényező

Kockázat	A kockázat kiterjedése	r_f
Robbanás	Zóna 0, 20 ill. szilárd robbanóanyagok	1
	Zóna 1, 21	10^{-1}
	Zóna 2, 22	10^{-3}
	Nagy	10^{-1}
Tűz	Közepes	10^{-2}
	Kicsi	10^{-3}
	Nincs	0
Robbanás vagy tűz	Nincs	0

80

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2006

$$L_A = r_a \cdot L_t$$

$$L_U = r_u \cdot L_t$$

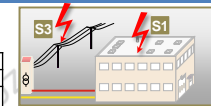
$$L_B = L_V = r_p \cdot h_z \cdot r_f \cdot L_f$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O$$

RÉGI

C5. táblázat – h_z tényező

A különleges veszély típusa	h_z
Nincs különleges veszély	1
Pánik kialakulásának lehetősége kicsi (pl. legfeljebb kétezeres építmény és a személyek száma legfeljebb 100 fő)	2
Pánik kialakulásának lehetősége közepes (pl. 100–1000 fő befogadására alkalmas kulturális vagy sportlétesítmény)	5
Kiürítési nehézség (pl. mozgáskorlátozott személyek vannak az építményekben, kórházak)	5
Pánik kialakulásának lehetősége nagy (pl. 1000 főnél nagyobb befogadóképességű kulturális vagy sportlétesítmény)	10
A szűkebb vagy tágabb környezetre kiterjedő veszély	20
A szűkebb vagy tágabb környezet szennyezése	50

R_A

R_B

R_C

R_M

R_U

R_V

R_W

R_Z

MSZ EN 62305-2:2012

$$L_A = r_t \cdot L_f \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_U = r_t \cdot L_f \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_B = L_V = r_p \cdot r_f \cdot h_z \cdot L_f \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

$$L_C = L_M = L_W = L_Z = L_O \cdot n_z/n_t \cdot t_z/8760$$

ÚJ

A különleges veszély típusa	h_z
Nincs különleges veszély	1
Pánik kialakulásának lehetősége kicsi (pl. legfeljebb kétezeres építmény és a személyek száma legfeljebb 100 fő)	2
Pánik kialakulásának lehetősége közepes (pl. 100–1000 fő befogadására alkalmas kulturális vagy sportlétesítmény)	5
Kiürítési nehézség (pl. mozgáskorlátozott személyek vannak az építményekben, kórházak)	5
Pánik kialakulásának lehetősége nagy (pl. 1000 főnél nagyobb befogadóképességű kulturális vagy sportlétesítmény)	10

81

C3. Emberi élet elvesztése (L1)

MSZ EN 62305-2:2012

Abban az esetben, ha a villámcsapás következtében az építmény károsodása szomszédos építményekre vagy a környezetre is kiterjedhet (pl. kémiai anyagok kiszabadulása vagy radioaktív sugárzás), akkor a teljes veszteség meghatározásakor (L_{BT} és L_{VT}) kiegészítő veszteségeket (L_{BE} és L_{VE}) is figyelembe kell venni:

$$L_{BT} = L_B + L_{BE}$$

$$L_{VT} = L_V + L_{VE}$$

$$L_{BE} = L_{VE} = L_{FE} \cdot t_e / 8760$$

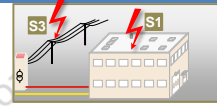
ÚJ

L_{FE} Személyek számának átlagos százalékos értéke, akik a fizikai károsodás következtében az építményen kívül megsérülhetnek;

t_e az az idő, ameddig a személyek a veszélyes helyen az építményen kívül tartózkodhatnak.

Megjegyzés: Ha a t_e értéke ismeretlen, akkor a $t_e/8760$ értékre 1 -et kell felvenni.

L_{FE} értékét meg kell határozni, vagy a L_{FE} értékének a hatóságok ide vonatkozó dokumentumain kell alapulnia.

R_A

R_B

R_C

R_M

R_U

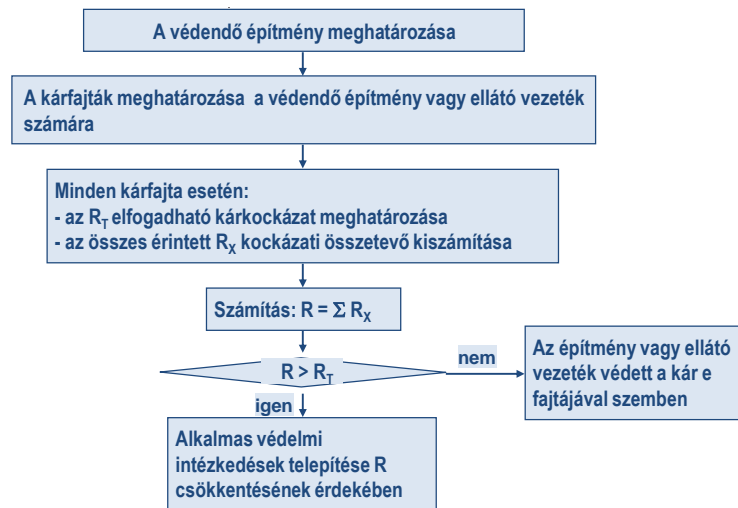
R_V

R_W

R_Z

82

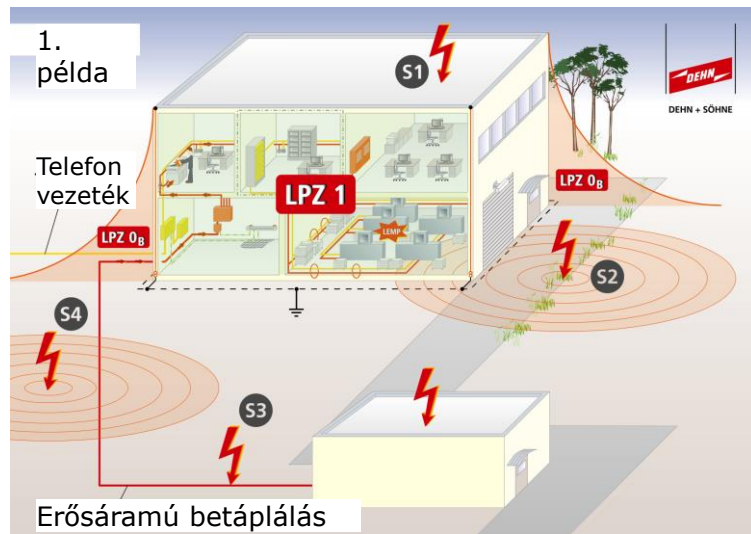
Védelmi intézkedések kiválasztása építmények számára

90

Mintapélda

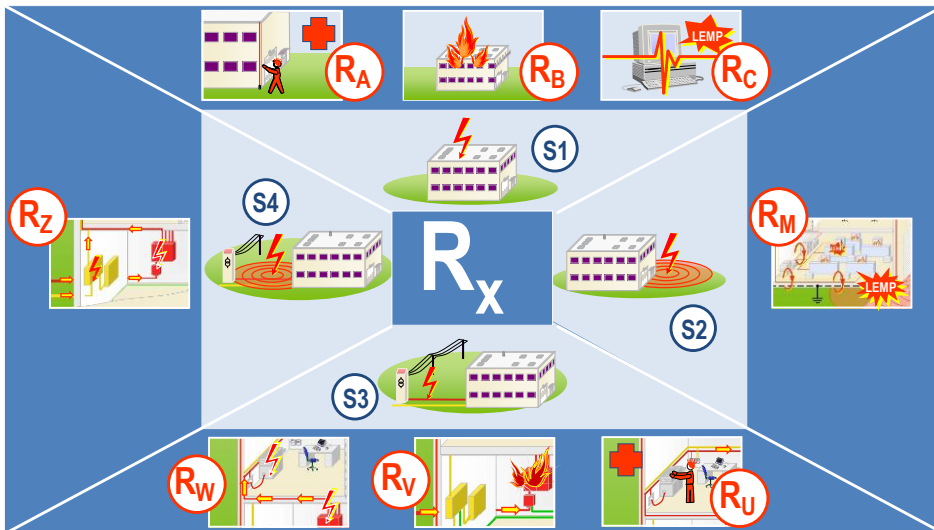
91

Kockázatelemzés az MSZ EN 62305-2 alapján

Védelmi intézkedések értékelése és
kiválasztása

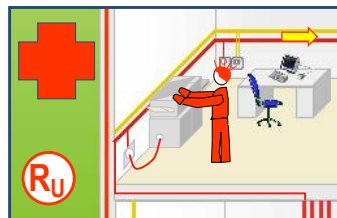
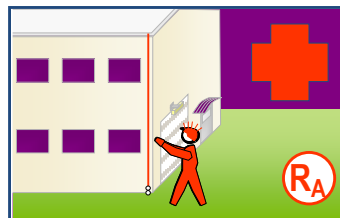
92

R_x kockázati összetevők áttekintése

93

Kockázati összetevők: R_A és R_U

94

Intézkedések az R_A és R_U csökkentésére

Tényezők   Ámryékolás

Érintkezési ellenállás

A talaj/padló külső tulajdonságai
Mezőgazdasági használatú felület, beton $R \leq 1 \text{ k}\Omega\text{m}$ ra

A talaj/padló belső tulajdonságai
Aszfalt, línóleum, fa $R >= 100 \text{ k}\Omega\text{m}$ ru

Áramütés

Külső védelem áramütés ellen

Belső védelem áramütés ellen

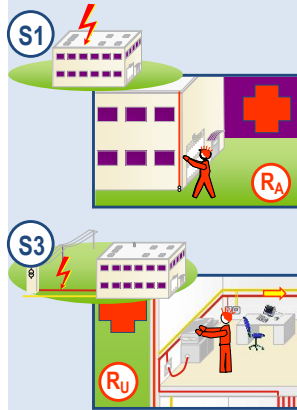
Hatékony potenciálvezérlés a talajban

Figyelmeztető jelzések

A betonvasalás, vagy a fém szerkezet levezetőiként felhasználva

Trü.

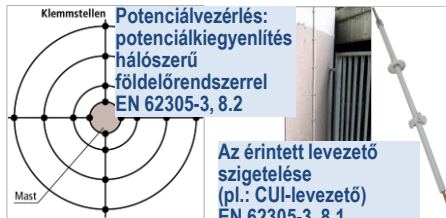
Élőlények sérülése az érintési és lépésheszűtség következtében az építményen kívül és belül;
Rizikókomponens R_A / R_U

Elkerítés vagy figyelmeztető tábla
EN 62305-3, 8.1 + 8.2

Potenciálvezérlés: potenciálkiegyenlítés hálószerű földelőrendszerrel
EN 62305-3, 8.2

Az érintett levezető szigetelése (pl.: CUI-levezető)
EN 62305-3, 8.1

Intézkedések az R_A és R_U csökkentésére

Tényezők   Ámryékolás

Érintkezési ellenállás

A talaj/padló külső/ belső tulajdonságai

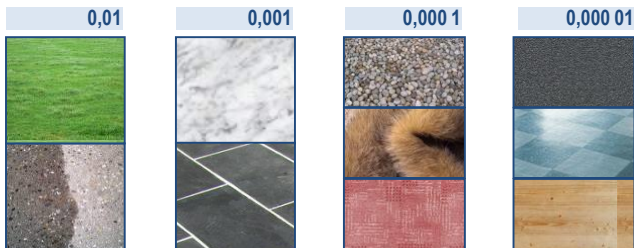
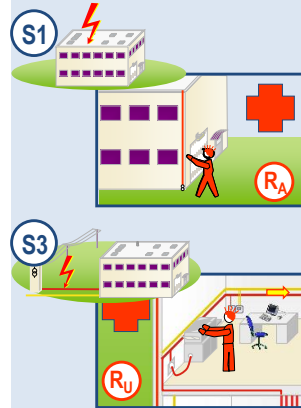
0,01	Mezőgazdasági használatú felület, beton	$R \leq 1 \text{ k}\Omega\text{m}$	ra
0,001	Márvány, kerámia	$R = 1\text{-től } 10 \text{ k}\Omega\text{m-ig}$	ru
0,0001	Kavics, plüss, szőnyegek	$R = 10\text{-től } 100 \text{ k}\Omega\text{m-ig}$	ru
0,00001	Aszfalt, línóleum, fa	$R >= 100 \text{ k}\Omega\text{m}$	ru

Áramütés

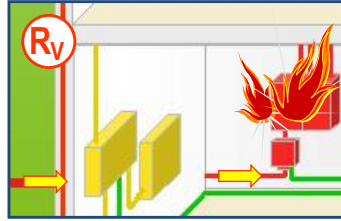
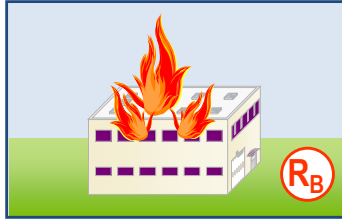
Külső védelem áramütés ellen
nincs védelem

Belső védelem áramütés ellen
Potenciálvezérlés

Élőlények sérülése az érintési és lépésheszűtség következtében az építményen kívül és belül;
Rizikókomponens R_A / R_U

Kockázati összetevők: R_B és R_V

97

Intézkedések R_B csökkentésére

Protection Level	Description
0.2	LPS IV védelmi osztály
0.1	LPS III védelmi osztály
0.05	LPS II védelmi osztály
0.02	LPS I védelmi osztály
0.01	Jobb, mint az LPS I védelmi osztály (fém épületszerkezet az LPS I védelmi osztály szerinti fellogórendszerrel)
0.001	Jobb, mint az LPS I védelmi osztály (átlógó fém épületszerkezet)

Fizikai károk a villámáram hatásai következtében beleértve a szikraképződést; Rizikókomponens R_B

Villámvédelmi rendszer jobb mint LPS I

98

Intézkedések R_B és R_V csökkentésére

Tényezők

Érintkezési ellenállás: $R >= 100 \text{ k}\Omega$

Áramütés

Külső védelem áramütés ellen

vilamos szigetelés: Potenciálvezérlés, Figyelmeztető jelzések, Levezető a fém vas

Áramütés ellen

Potenciálvezérlés

Tűz

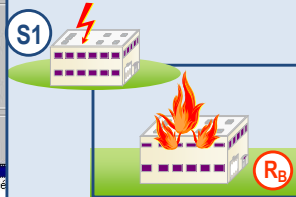
Tűzvédelmi intézkedések

Tűzoltó készülék

0.5 Tűzoltó készülék, kézi működtetésű tűzjelző/berendezés, tűzcsapok, tűzbiztos szakaszok, védett menekülési út

0.2 Automatikus tűzoltó/tűjelző berendezés

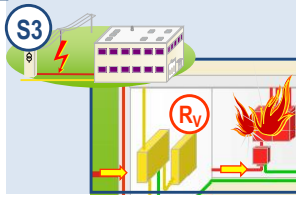
Fizikai károk a villámáram hatásai következtében beleértve a szikraképződést; Rizikókomponens R_B / R_V

0,5

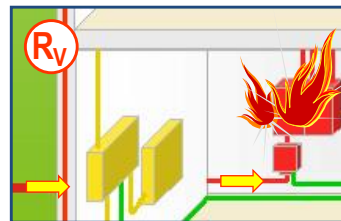
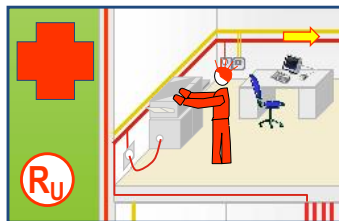

Ezt az értéket csak akkor szabad beállítani, ha villámvédelmi potenciálkiegyenlítés továbbá koordinált SPD van kiegészítve és ha a tűzoltók kiérkezéséig kevesebb mint 10 perc telik el.

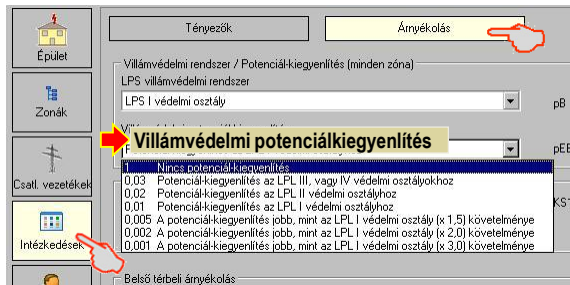
99

Kockázati összetevők: R_U és R_V

100

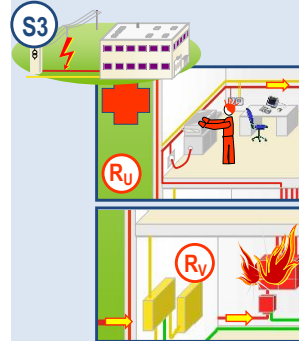
Intézkedések R_U és R_V csökkentésére

1. típusú villámáram levezető
Energiatechnika

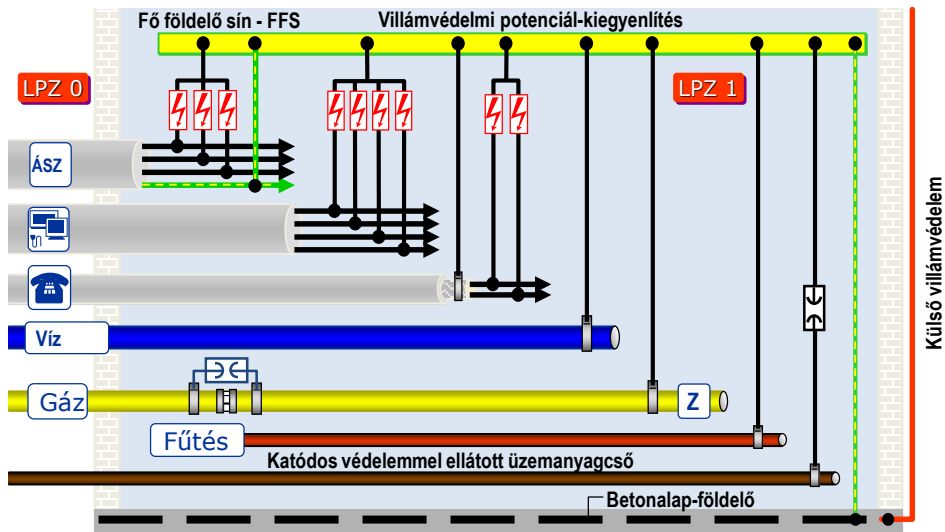
Információtechnika

Élőlények sérülése az érintési és lépésheszültség következtében az építményen belül;
Fizikai károk a villámáram hatásai következtében beleértve a szikraképződést;
Rizikókomponens R_U / R_V

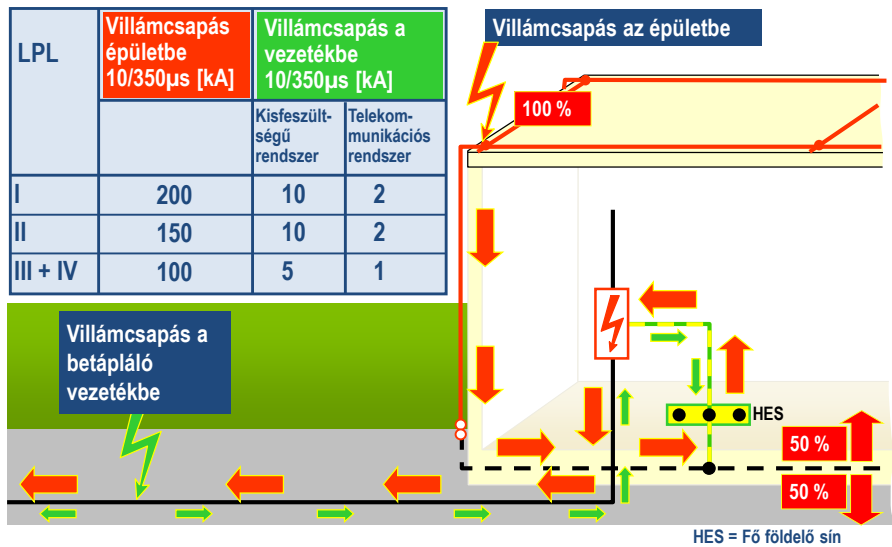
101

Villámvédelmi potenciál-kiegyenlítés az épületbe belépő vezetéseken

102

Betápláló vezeték lökőáram terhelése épületbe / vezetékbe történő közvetlen villámcsapást követően

18.12.08 / S5129

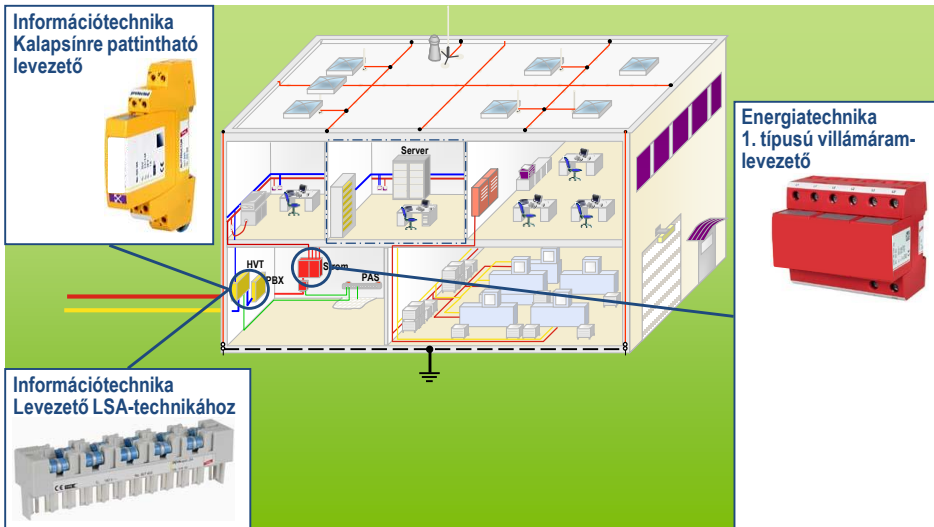
103

Betápláló vezeték lökőáram terhelése épületbe / vezetékbe történő közvetlen villámcsapást követően

LPS (LPL)	Épületbe becsapó villámáram (10/350)	Erősáramú hálózat felé elfolyó villámáram	4 pólusra jutó levezetőképesség Σ L1+L2+L3+N-PE	1 pólusra jutó levezetőképesség L, N-PE
I.	200 kA	100 kA	100 kA	25 kA
II.	150 kA	75 kA	75 kA	18,75 kA
III/IV.	100 kA	50 kA	50 kA	12,5 kA

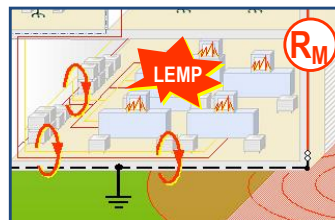
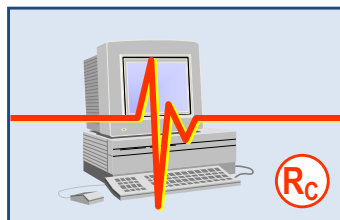
104

Intézkedések R_U és R_V csökkentésére Túlfeszültség-védelmi készülékek alkalmazása

105

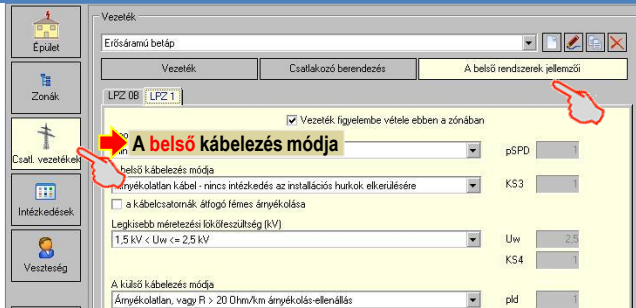
Kockázati összetevők: R_C és R_M

106

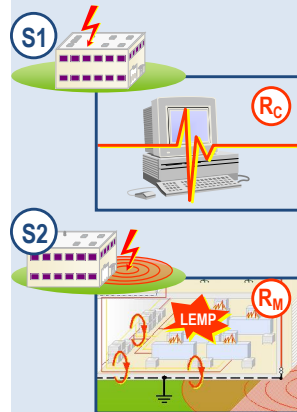

Intézkedések R_C és R_M csökkentésére

- 1 Nagy épületekben különböző installációs nyomvonalakon kialakuló vezetékfurkok (Hurkok felülete kb. 50 m² nagyságrendben van)
- 0,2 Kis épületekben, azonos védőcsőben vagy különböző installációs nyomvonalon futó vezetékekből kialakuló furkok (Hurkok felülete kb. 10 m² nagyságrendben van)
- 0,02 Azonos védőcsőben futó vezetékekből kialakuló furkok (Hurkok felülete kb. 0,5 m² nagyságrendben van)
- 0,01 Kábel RS (Ω/km) árnyékolás-ellenállással, mindkét végén a potenciálkiegyenlítő gyűjtősinnel összekötve, melyek ugyanazzal a fő potenciálkiegyenlítő sinnel össze vannak kötve.

Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Rizikókomponensek R_C / R_M

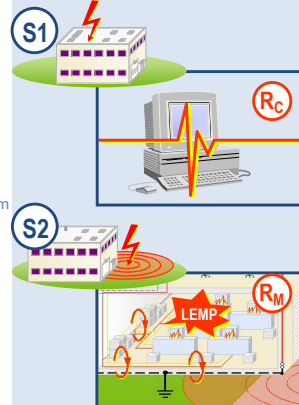
107

Intézkedések R_C és R_M csökkentésére

Példák árnyékoló kábel	Árnyékolás ellenállása Ohm/km
Profibus PA-Kabel	ca. 12 Ohm/km
Koax kábel Például: LCM 17	11,44 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 RE / 10	1,79 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 SM / 25	0,72 Ohm/km

Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Rizikókomponensek R_C / R_M

108

Intézkedések R_C és R_M csökkentésére

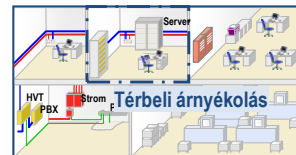
**Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Rizikókomponensek R_C / R_M**

109

Intézkedések az R_C és R_M csökkentésére

**Belső rendszerek kiesése LEMP következtében;
Kockázati összetevők: R_C / R_M**

Térbeli árnyékolás

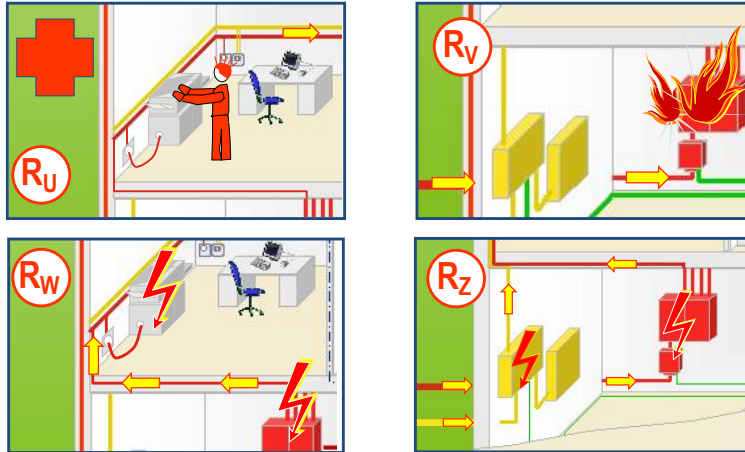
A térbeli árnyékolás csillapítja a mágneses teret az LPZ-n belül, melyet az építménybe vagy az építmény mellett becsapó villám okoz, és csökkenti a védett térben a lökőhullám értékét.

A következő minimumkövetelményeket kell betartani:

- Hálóosztás kisebb mint 5 m (MSZ EN 62305-4 Függelék A.2.2)
- Fémköpenyek, fémcsatornák, csövek és kábelárnyékolás minimális vastagsága (Villámáram-vezetőképességi adatok az MSZ EN 62305-3 3. táblázat szerint)
- Vezetőelrendezés és minimális keresztmetszet a térbeli, hálószerű struktúráknál, amelyek esetében nemkívánatos, hogy villámáram folyjon rajtuk keresztül (lásd az MSZ EN 62305-3, 3. és 6. táblázatot)

110

Kockázati összetevők: R_U ; R_V ; R_W és R_Z

111

Intézkedések az R_U , R_V , R_W és R_Z csökkentésére

Vezeték

Erősáramú betép

Vezeték: Csatlakozó berendezés A belső rendszerek jellemzői

Koordinált túlfeszültség-védelem
nincs túlfeszültség-védelmi készülék pSPD

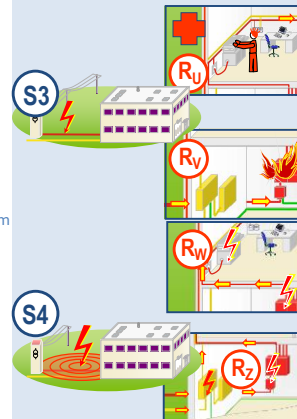
A belső kábelezés módja
Árnyékolatlan kábel - nincs intézkedés az installációs hurok elkerülésére KS3 1

Csatl. vezeték a kábelcsatornák, átfogó fémes árnyékolása

Külső kábelezés módja ellenállás pld pli

Árnyékolatlan vasúti $R > 20 \text{ Ohm/km}$ árnyékolás-ellenállás
 Árnyékoló kábel (árnyékolás és készülék nem azonos EPH-n)
 Árnyékoló kábel $R > 5$ és $R < 20 \text{ Ohm/km}$ közötti árnyékolás-ellenállással
 Árnyékoló kábel $R > 1$ és $R < 5 \text{ Ohm/km}$ közötti árnyékolás-ellenállással
 Árnyékoló kábel $R < 1 \text{ Ohm/km}$ árnyékolás-ellenállással

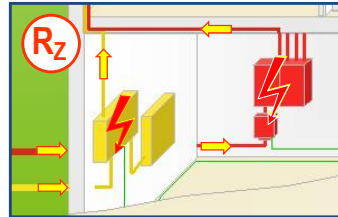
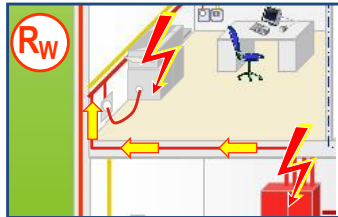
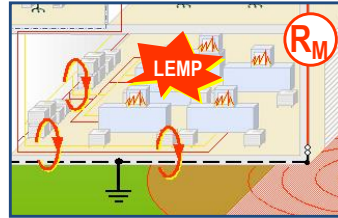
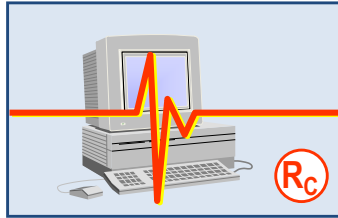
Fizikai károk, élőlények sérülése,
belső rendszerek kiesése;
Riziklókomponensek R_U , R_V , R_W ,
 R_Z

Példák árnyékoló	Árnyékolás ellenállása Ohm/km
Profibus PA-Kabel	ca. 12 Ohm/km
Koax kábel Például: LCM 17	11,44 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 RE / 10	1,79 Ohm/km
Erősáramú kábel Például: NYCWY, 4x10 SM / 25	0,72 Ohm/km

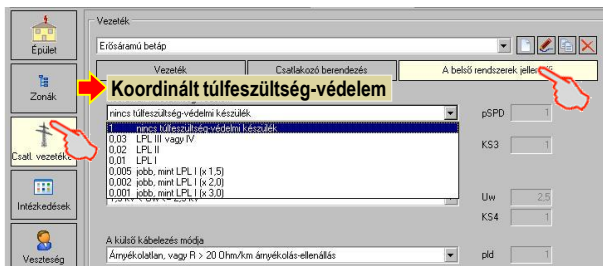
112

Kockázati összetevők: R_C ; R_M ; R_W és R_Z

113

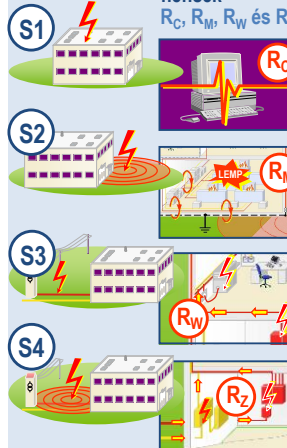
Intézkedések az R_C , R_M , R_W és R_Z csökkentésére

2. és 3. típusú túlfeszültség-védelmi készülék
Energiatechnika

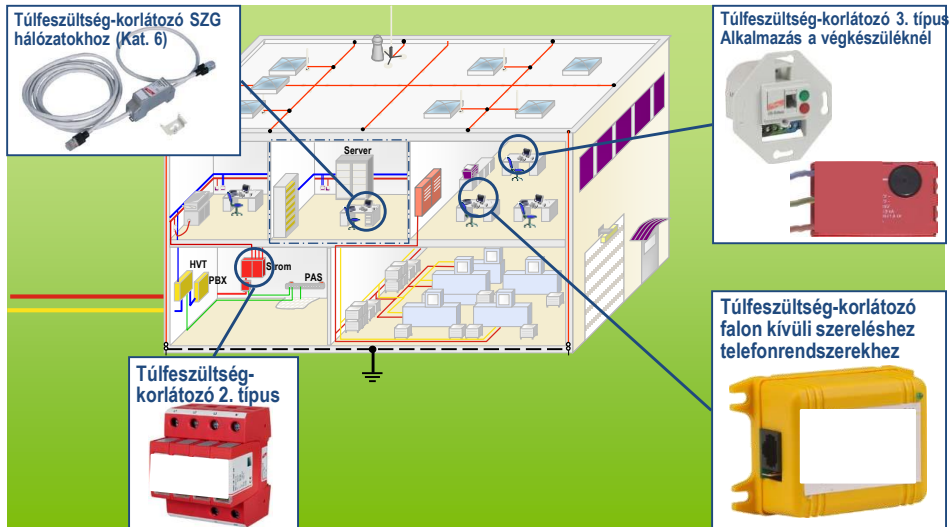
Információtechnika

Belső rendszerek kiesése LEMP következtében és indukált túlfeszültségek; Rizikókomponensek R_C , R_M , R_W és R_Z

114

Intézkedések az R_C , R_M , R_W és R_Z csökkentésére Túlfeszültség-védelmi készülékek alkalmazása

115

Tényezők, amelyek az egyes kockázati összetevőket egy építményben befolyásolják/csökkentik

Az építmény vagy a belső rendszerek jellemzői Védelmi intézkedések	R_A	R_B	R_C	R_M	R_U	R_V	R_W	R_Z
Gyűjtőterület	X	X	X	X	X	X	X	X
Talajfelszín fajlagos ellenállása	X							
Padló fajlagos ellenállása	X				X			
Elkerítés, elszigetelés, figyelmeztető tábla, potenciálvezérlés a talajban	X				X			
Villámvédelmi rendszer (LPS)	X	X	X	X ^a	X ^b	X ^b		
Túlfeszültség-védelmi készülék villámvédelmi potenciálkiegyenlítéshez	X	X			X	X		
Szigetelő interfészek			X ^c	X ^c	X	X	X	X

^a Csak rácsszerű külső villámvédelmi rendszer esetén

^b Potenciálkiegyenlítés miatt

^c Csak abban az esetben, ha a berendezés része

116

Tényezők, amelyek az egyes kockázati összetevőket egy építményben befolyásolják/csökkentik

Az építmény vagy a belső rendszerek jellemzői Védelmi intézkedések	R _A	R _B	R _C	R _M	R _J	R _V	R _W	R _Z
Koordinált túlfeszültség-védelem			X	X			X	X
Térbeli árnyékolás			X	X				
Külső vezetékek árnyékolása					X	X	X	X
Belső vezetékek árnyékolása			X	X				
Alkalmas nyomvonalvezetés			X	X				
Potenciálkiegyenlítő hálózat			X					
Tűzvédelmi intézkedések		X				X		
Tűzveszély		X				X		
Különleges veszély		X				X		
Lökőfeszültség-állóság			X	X	X	X	X	X

25.06.08 / S6237_b

117

Kockázatelemzés az MSZ EN 62305-2 alapján

Zónafelosztás (Övezetek)

Villámvédelem

118

118

Kockázatelemzés

MSZ EN 62305-2:2012

Nemzeti előszó

Az ebben a szabványban leírt kockázat-elemzés elsősorban a villámvédelem szükségességét határozza meg, majd ezután a műszakilag és gazdaságilag optimális védelmi intézkedéseket határozza meg.

Ehhez a védendő objektumot több villámvédelmi zónára (LPZ) kell felosztani. Minden villámvédelmi zónára meg kell határozni a geometriai határokat, a mértékadó paramétereiket, a villámveszélyeztetés adatait és a figyelembe veendő kárfajtákat.

119

LEMP-védelmi rendszer (SPM) tervezése és kialakítása

MSZ EN 62305-4:2011

4.2 LPZ villámvédelmi zónák

Külső zónák

LPZ 0 zóna, amelyet a villám csillapítás nélküli elektromágneses tere veszélyeztet, és amelyben a belső rendszerek a teljes vagy rész-villámáramoknak lehetnek kitéve. Az LPZ 0 – t az alábbi részterületekre osztjuk:

LPZ 0_A zóna, amelyet közvetlen villámcsapás és a villám teljes elektromágneses tere veszélyeztet. A belső rendszerek a teljes villámáramnak ki lehetnek téve;

LPZ 0_B zóna, amely a közvetlen villámcsapás ellen védett, de a villám teljes elektromágneses tere veszélyeztet. A belső rendszerek rész-villámáramoknak lehetnek kitéve.

120

LEMP-védelmi rendszer (SPM) tervezése és kialakítása

MSZ EN 62305-4:2011

4.2 LPZ villámvédelmi zónák

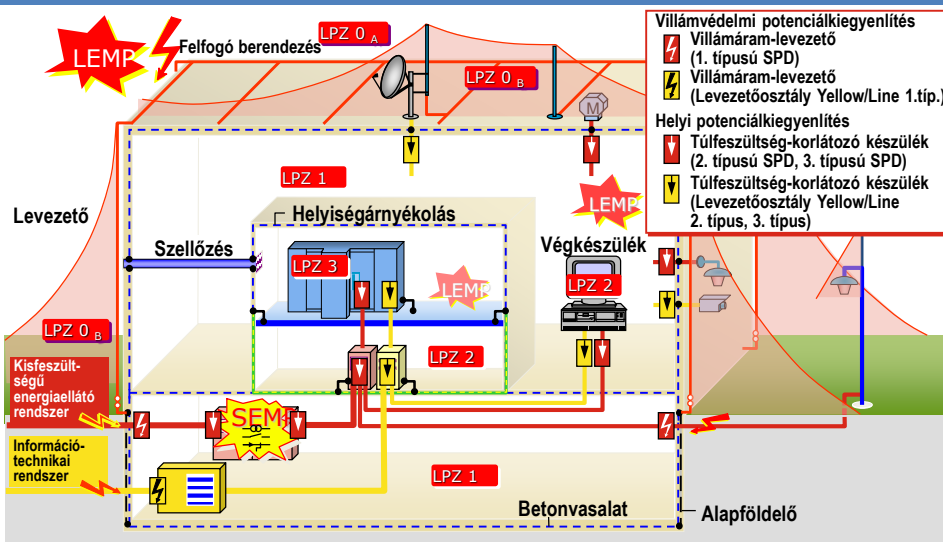
Belső zónák (közvetlen villámcsapás ellen védettek)

LPZ 1 zóna, amelyben a lökőáramokat a párhuzamos áramutak és a zónahatáron elhelyezett SPD-k korlátozzák. A villám elektromágneses terét térbeli árnyékolással lehet csillapítani.

LPZ 2 ... n zóna, amelyben a lökőáramokat a párhuzamos áramutak és a zónahatáron elhelyezett kiegészítő SPD-k tovább korlátozzák. A villám elektromágneses terét kiegészítő térbeli árnyékolással lehet tovább csillapítani.

121

EMC orientált Villámvédelmi zóna-konceptió

24.10.06 / S659_a

122

Övezetek figyelembe vétele LPZ_x / Z_x

Az építmény felosztása villámvédelmi zónákra (LPZ_x) az MSZ EN 62305-4 szerint

Példa

LPZ 0_B zóna a közvetlen villámcsapás ellen védett
LPZ 1 zóna, amelyben a lököáramokat a párhuzamos áramutak és a zónahatáron elhelyezett SPD-k korlátozzák

Az építmény felosztása a villámvédelmi zónán belül további övezetekre (Z_x) az MSZ EN 62305-2 szerint

Példa

	LPZ 0 _B	LPZ 1
1. övezet:	Személybejárat	3. övezet: Iroda
2. övezet:	Külső terület az építmény körül	4. övezet: Folyosó
		5. övezet: Raktár

23.06.08 / S6201

123

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

A Z_s övezeteket lényegében az alábbiak szerint lehet meghatározni:

① Talaj vagy padló fajtája
(Rizikókomponens R_A és R_U)

② Tűzszakasz
(Rizikókomponens R_B és R_V)

③ Térbeli árnyékolás
(Rizikókomponens R_C és R_M)

④ A belső rendszerek kialakítása
(Rizikókomponens R_C és R_M)

⑤ Meglévő vagy javasolt védelmi intézkedések
(minden rizikókomponens)

⑥ A veszteség értéke L_x

23.06.08 / S6202

124

Egy építmény felosztása Z_S övezetekre

MSZ EN 62305-2:2012

Az építmény felosztását Z_S övezetekre lehetőség szerint a legjobban megfelelő védelmi intézkedések megvalósíthatósága figyelembevételével kell megválasztani.

6.8.1.1 Építmény egy övezettel

6.8.1.2 Építmény több övezettel

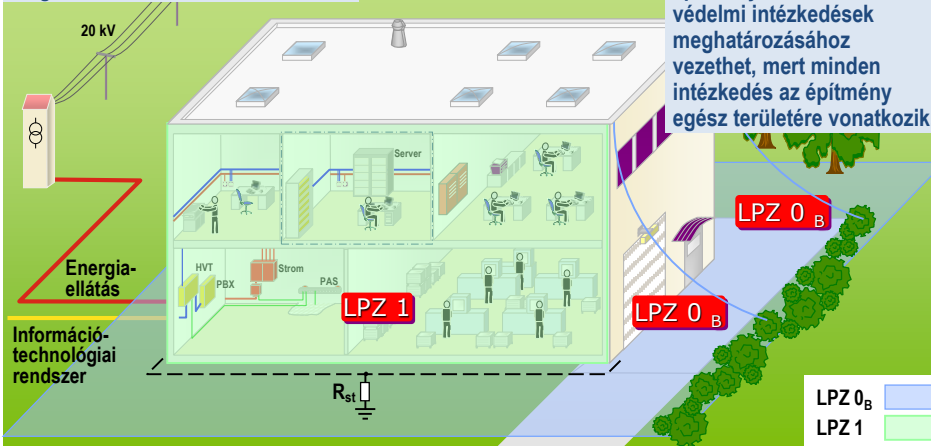
23.06.08 / S6203

125

Építmény felosztása Z_S övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

Ebben az esetben csak egy Z_S övezet kerül a teljes építményre meghatározásra.

Egyetlen övezet alkalmazása az egész építményben túlzott védelmi intézkedések meghatározásához vezethet, mert minden intézkedés az építmény egész területére vonatkozik.

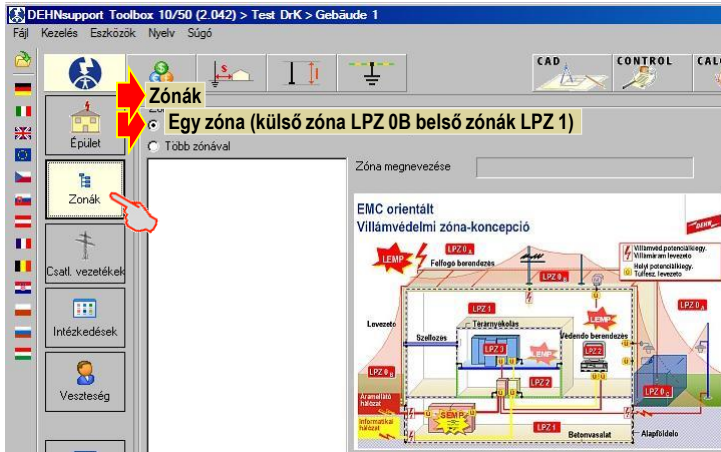

23.06.08 / S6204

126

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Gyártóépület irodákkal

6.8.1.1 Építmény egy övezettel

23.06.08 / S6205_a

127

Egy építmény felosztása Z_s övezetekre

MSZ EN 62305-2:2012

Az építmény felosztását Z_s övezetekre lehetőség szerint a legjobban megfelelő védelmi intézkedések megvalósíthatósága figyelembevételével kell megválasztani.

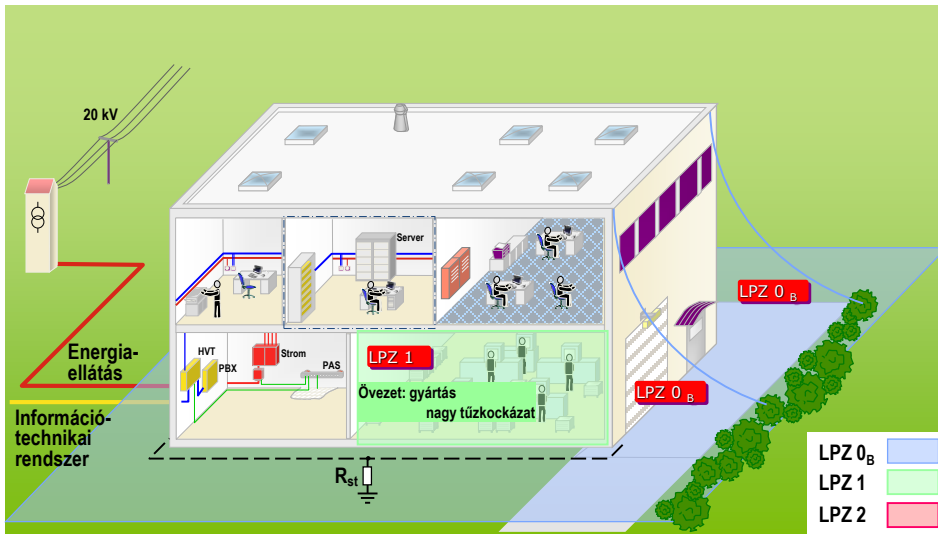
6.8.1.1 Építmény egy övezettel

6.8.1.2 Építmény több övezettel

23.06.08 / S6203

128

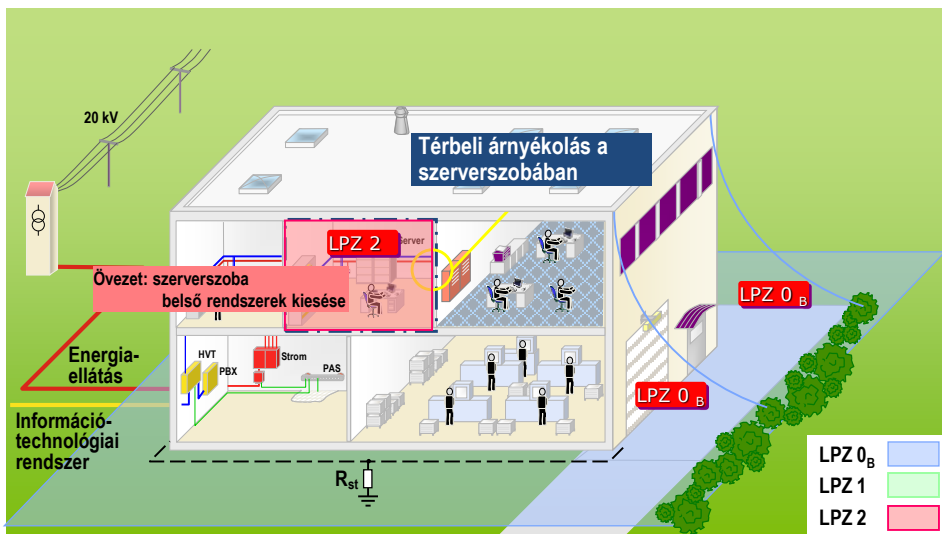
Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Nagyterű iroda

23.06.08 / S6206_a

129

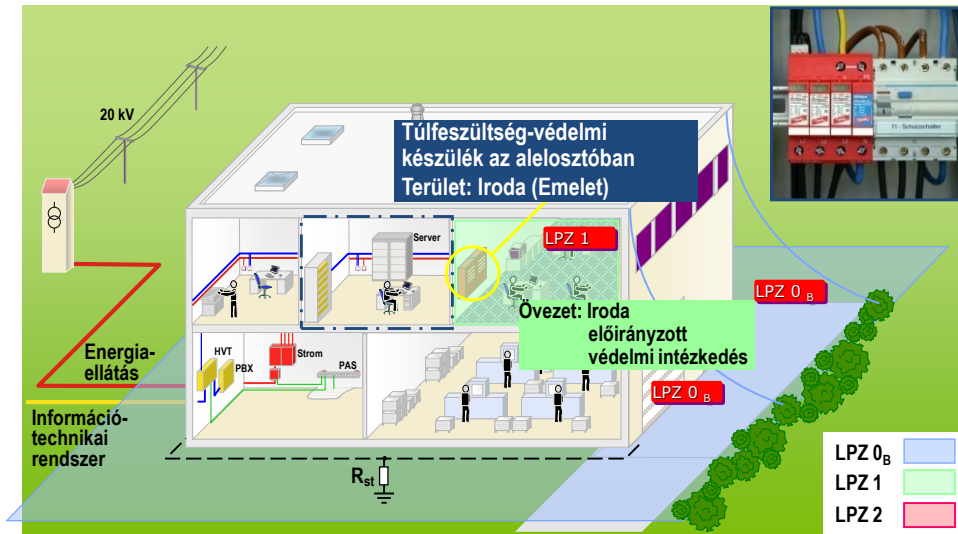
Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Emeleti szerverszoba

23.06.08 / S6206_b

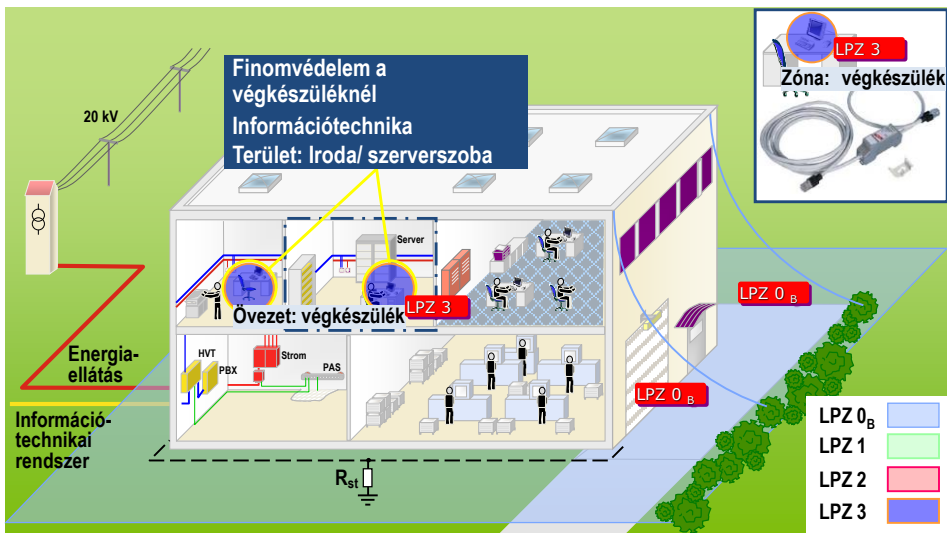
130

Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: UV Emelet

131

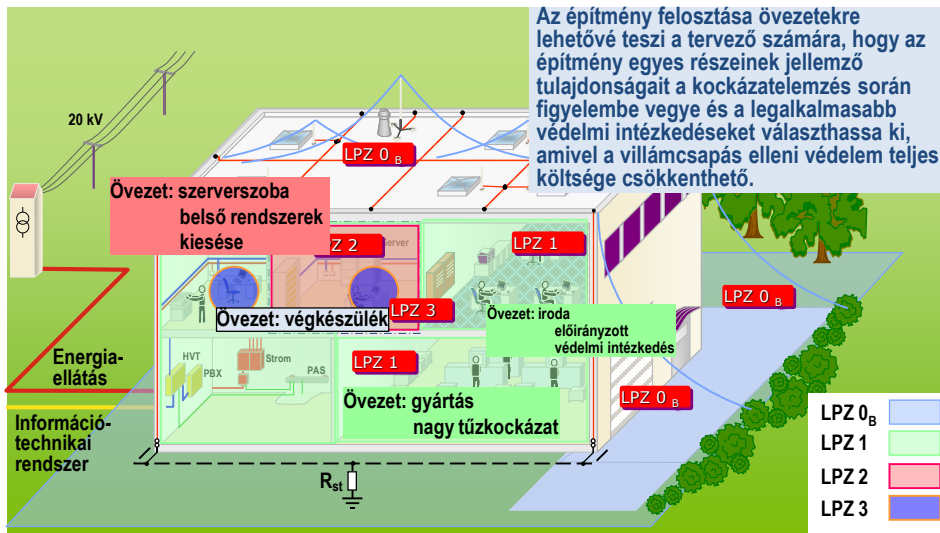
Építmény felosztása Z_s övezetekre Példa: Iroda / szerverszoba

132

Építmény felosztása Z_S övezetekre

Példa: Gyártóépület irodákkal

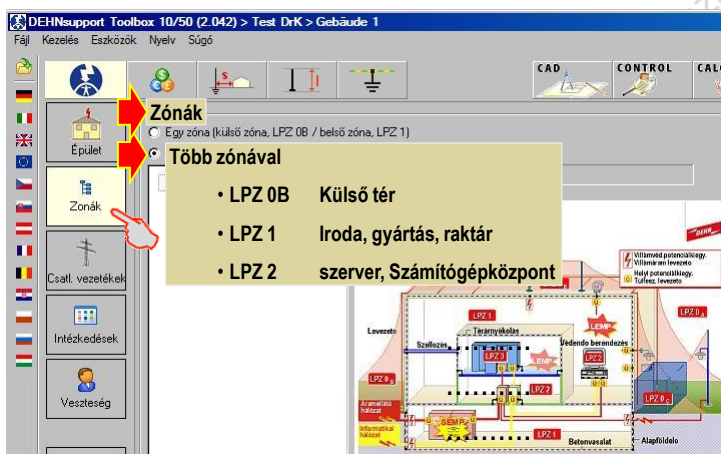

23.06.08 / S6206_e

133

Építmény felosztása övezetekre

6.8.1.1 Építmény több övezettel

23.06.08 / S6205_b

134